

Odgovorno in strpno

Veečkrat smo v zvezi s samoupravno (ne)disciplino zapisali ostre in zajedljive besede, katerih namen ni bil žaliti kogarkoli od udeležencev v postopkih sporazumevanja in dogovarjanja, temveč spodbuditi razmišljanje na temo posamične in skupne odgovornosti do uresničevanja skupno dogovorjenih zadev. Zadnje zasedanje delavskega sveta sozda v letu 1985 je demantiralo vse črnogledne napovedi, da tudi na tem zasedanju delavski svet ne bo mogel učinkovito zaključiti svojega dela.

Zasedanja so se udeležili vsi delegati, razen enega. Vzpodbudno pa je bilo zlasti dejstvo, da so delegati prišli na zasedanje s konstruktivnimi stališči, predlogi in mnenji. Zato lahko mirno zapišemo: dolgo je trajalo, vendar čas ni bil izgubljen, saj je dozorelo spoznanje, da le z odgovornim, strpnim in konstruktiv-

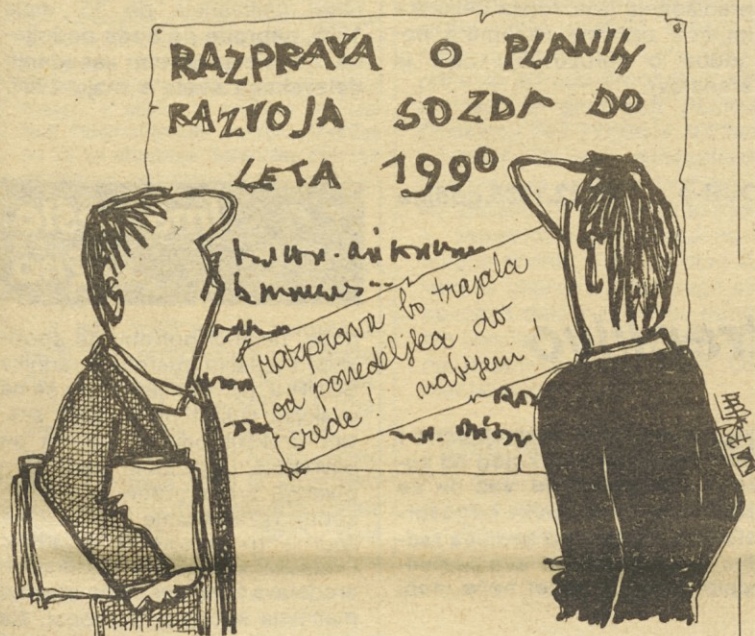
nim pristopom urejamo medsebojna razmerja.

Na podlagi stališč delegatov in predhodnih izjav organizacij združenega dela, so bili soglasno sprejeti sklepi o sklenitvi: samoupravnega sporazuma o temeljnih plana SOZD za obdobje 1986-1990, samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev v

sklad skupnih rezerv SOZD in samoupravnega sporazuma o oblikovanju sredstev za interne kompenzacije SOZD in sprejet sklep o sprejemu srednjeročnega plana SOZD za obdobje 1986-1990.

Soglasno je bil sprejet tudi letni plan razvoja SOZD za leto 1986, nekoliko pa se je zataknilo pri planskem aktu Delovne skupnosti SOZD za isto leto — v poglavju, ki zadeva financiranje in program športno-rekreativne dejavnosti v sozdu. Tu so bili nekateri delegati mnenja, da program zahteva preveč sredstev glede na splošno ekonomsko situacijo. Niso sicer zanikali potrebe po športnih in drugih srečanjih delavcev sozda in dejstva, da se na takih srečanjih ustvarjajo povsem drugačni odnosi, ki utrjujejo pripadnost k sistemu in odpirajo mnoga pota za medsebojno razumevanje in zblizevanje tudi v poslovnih zadevah. Predlagali so le, da bi se iz skupnih sredstev financirala le resnično množična dejavnost. Na delegatska vprašanja bodo delegati prizadetih OZD prejeli pisne odgovore tako glede vsebine in števila udeležencev posamezne akcije, ki je predvidena v programu Koordinacijskega odbora za rekreacijo in šport.

Kaj več o sami vsebini zasedanja ne kaže pisati, bolj kaže še enkrat poudariti dejstvo, da se z odgovornostjo in strpnostjo kljub časovni stiski da in zmore. Morda je k tako uspešnemu delu pripomogel tudi predsednik poslovnega odbora s svojimi sodelavci — direktorji organizacij združenega dela, ne sicer s pranjem glav, temveč s pretanjenim poslušanjem za težave in ambicije sleherne izmed članic sozda.

— Razpravo smo morali skrajšati, ker so diskusije postajale vse bolj črnogledne!

Pretekli mesec še ena uspela združitev

Marina Vidmar

Dvoje novih delovnih enot v mlekarneh

Delavci TOZD Mlekarne Dekani so imeli 20. decembra 1985 referendum, na katerem so glasovali za izločitev iz delovne organizacije Droga Portorož in sozda TIMAV. Istočasno so glasovali za vključitev v delovno organizacijo M-Ljubljanske mlekarne in SOZD MERCATOR-KIT. Referendum je v celoti uspel, saj je za predvideno reorganizacijo in vključitev v novi sistem glasovalo kar 93,65 odstotka vseh delavcev.

Izločena temeljna organizacija se je vključila v M-Ljubljanske mlekarne v obliki dveh delovnih enot, in sicer ena v sestavi tozda Mlekarne, ki zaokrožuje dejavnost odkupa in predelave, druga pa v tozda Marketing, ki se ukvarja s prodajo in distribucijo.

Pozitivni učinki bodo vidni predvsem na organizacijsko poslovnem področju, kar pomeni skupno nabavo embalaže in re-promateriala, skupno nabavo trgovskega blaga, enotne pogodbe s trgovino, medsebojno izmenjavo strojnega parka in opreme, manjšo odvisnost od surovinske baze, skupno pospeševalno in kontrolno službo ter skupne raziskave trga. Z vidika potrošnikov pa je organizacijska sprememba jamstvo za nemoteno preskrbo področja z mlekom in mlečnimi izdelki, posebej v času turistične sezone.

Upošteva pretežno dejav-

nost M-Ljubljanskih mlekar, se je mlekarne Dekani znašla v svoji dejavnosti. Organizacijska povezava je glede na dosedanje sodelovanje obeh partnerjev logi-

čna. Največje težave, s katerimi se je spopadal kolektiv dekanske mlekarne so bile premajhne količine odkupljenega mleka, nizka izkoriščenost proizvodnih sredstev ter majhen obseg prodaje. Surovine bo potrebno zagotavljati z drugih področij, specializirati proizvodnjo in prodajo poživiti z dokupljenim izborom izdelkov. Za vse te posege pa je nujno potrebno vodstvo iz skupnega centra.

IX. zimska mercatoriada Kope nad Slovenj Gradcem 22. februar 1986

Smučarje in gledalce, ljubitelje smučanja, delavce in združene kmete sozda MERCATOR — KIT vabimo na tradicionalne IX. zimske športne igre delavcev in združenih kmetov SOZD MERCATOR — KIT, imenovane mercatoriada, ki bodo v soboto, 22. februarja 1986 na smučišču Kope nad Slovenj Gradcem. Tekmovanje bo v veleslalomu in v teku na smučeh. Več o mercatoriadi in razpisnih pogojih na strani 12.

KORŠ

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozda Mercator — Kmetijstvo Industrija Trgovina

Leto XXIII

Ljubljana, januar 1986

št.: 1

V novo poslovno leto z nagrado

Slavnost v Skupščini Slovenije 6. januarja 1986 je bil slovesen dogodek za družino SOZD MERCATOR-KIT. Med petimi letošnjimi nagradenci Borisa Kraigherja je bil naš predsednik poslovnega odbora, z njim pa tudi naša celotna sestavljena organizacija združenega dela.

Iz utemeljitve komisije: »Pri integracijskih procesih je vidna vloga nagrajenca, ki je z domiselnostjo in pronicljivostjo pripravljala smeje in poslovno učinkovite organizacijske rešitve, ki povezujejo velik krog proizvajalcev in potrošnikov hrane in se vključujejo v širši slovenski in jugoslovanski ekonomski prostor... Organizacijsko delo, vtakano v nastajanje poslovnega sistema SOZD MERCATOR-KIT, ki ga je s svojo iniciativnostjo vseskozi spodbujal in usmerjal nagrajenec, je po oceni komisije vodilo do ugodnih poslovnih rezultatov, ki služijo da se tovarišu Miranu Goslarju podeli nagrada Borisa Kraigherja za leto 1986.«

Najožji sodelavci, ki se v dnevnih stikih z njim vedno vnovič prepričamo o vrlinah, ki so bile navedene ob podelitvi nagrade, ne moremo reči, da nas priznanje preseneča. Kajti normalno je pričakovati, da bodo odlike, kakor so znanje, delavnost in nekonvencionalnost, pri tem pa taktičnost in strpnost, deležni češ-

če pozornosti in priznanja javnosti.

Politična afirmacija tega, kar pomenijo prizadevanja tvorcev sistema MERCATOR-KIT in delo Mirana Goslarja, je v začetku novega poslovnega leta velika vzpodbuda za vse delavce in kmete našega sistema, je potrditev skupnih prizadevanj in dosežka v razvoju in viziji sistema.

Miran Goslar se je ob podelitvi zahvalil vsem, ki so izkazali pozornost s to odločitvijo nagrajencem in njihovim organizacijam, pri čemer je pristavil: »Toda verjemite, bolj kot kakšne imaginarne afirmacije si direktorji želimo konca moči administrativnega voluntarizma, sistemskih predsodkov in logike neznanja, ki očitno še vedno v tolikšni meri obvladujejo najpomembnejše politične in ekonomske odločitve, da ne morejo prodreti predlogi mnogih ekonomistov strokovnjakov, kar naj bi nas izvelo iz bloкаде obstoječe gospodarske strukture in dogmatske miselnosti.«

Izročitev nagrade Borisa Kraigherja za leto 1986 v Skupščini Slovenije, 6. 1. 1986. Z leve: Er Tomazič, predsednik zbora združenega dela, Marko Bulc, predsednik Gospodarske zbornice Slovenije in Miran Goslar, predsednik PO SOZD MERCATOR-KIT. Foto Andrej Dvorsak

Na podlagi določb 7. člena pravilnika o nagradi SOZD MERCATOR-KIT, n.sub.o., objavlja odbor za dodelitev nagrade SOZD

Razpis za predlaganje kandidatov za nagrade SOZD MERCATOR-KIT

I. Nagrado lahko prejmejo:

Nagrado SOZD MERCATOR-KIT lahko prejmejo organizacije združenega dela v SOZD za izjemne dosežke pri gospodarskem razvoju in napredku proizvodnje, kmetijstva, trgovine in storitev in razvoju dejavnosti, ki jih OZD opravljajo, za dosežke pri razvoju samoupravljanja in delegatskega sistema, posebej za vidno vlogo OZD v širšem okolju oziroma dejavnosti, za doseganje nadpovprečnih rezultatov v gospodarstvu, kakor tudi za posebne prispevke OZD pri uresničevanju zadev skupnega pomena v SOZD.

Nagrado lahko prejmejo tudi delavci in kmetje iz OZD v SOZD za pomembne dosežke na področju inovacijskega, tehnološkega, proizvodnega in organizacijskega delovanja, delavci in kmetje, ki so vidno prispevali k urejanju medsebojnih odnosov v TOZD, delovni organizaciji, SOZD ter drugih oblikah samoupravnega in dohodkovnega po-

vezovanja, delavci in kmetje, ki so dosegli visoko nadpovprečne delovne rezultate, kakor tudi delavci in kmetje, ki so dosegli viden ugled in spoštovanje med ljudmi zaradi delovnih in osebnostnih vrlin ter družbenopolitične aktivnosti.

Nagrado lahko izjemoma prejmejo tudi fizične in pravne osebe zunaj SOZD kot priznanje za uspešno poslovno sodelovanje oziroma za prispevek k uresničevanju razvojnih usmeritev SOZD.

II. Kandidate za nagrado lahko predlagajo:

družbenopolitične organizacije, samoupravni organi ter delavci in kmetje, ki združujejo delo v OZD v SOZD, v primeru posebej vidne vloge OZD v širšem okolju oziroma dejavnosti ter v primeru vidnega ugleda in spoštovanja med ljudmi pa tudi fizične in pravne osebe zunaj SOZD.

III. Predlog za podelitev nagrade mora predlagatelj utemeljiti s predložitvijo naslednje dokumentacije:

- za organizacije združenega dela:
 - pregled poslovanja OZD v zadnjih petih letih (1980-1985) po metodologiji, ki je sestavni del razpisa,
 - svojo oceno vloge in pomena OZD v okolju, kjer OZD živi in dela,
 - svojo oceno vloge v uresničevanju zadev skupnega pomena v SOZD,
 - oceno samoupravnega delovanja v OZD in v družbenopolitični skupnosti,
 - podatke o uvajanju lastnega znanja in inovacijske dejavnosti v proizvodni oziroma delovni proces in eventuelni prikaz inovacijskega dohodka,

- prikaz porabe sredstev skupne porabe za namene osebnega in družbenega standarda:
 - vložena sredstva na delavca a. za stanovanjsko gradnjo (v letih 1975-1985 po posameznih letih)
 - b. za objekte družbenega standarda, namenjene rekreaciji in oddihu delavcev (v obdobju 1980-1985 po posameznih letih)
 - c. za organizirano zdravstveno varstvo delavcev (v letih 1980-1985 po posameznih letih)
 - d. za izgradnjo objektov družbenega standarda in drugih infrastrukturnih objektov širšega družbenega pomena (objekti otroškega varstva, zdravstvenega varstva, vzgoje in izobraževanja, komunalno infrastrukturo (v letih 1980-1985 po posameznih letih)

- navedbo javnih priznanj in odlikovanj, ki jih je OZD prejela.

2. za delavce in kmete:

- osebne podatke (ime in priimek, rojstni podatki, poklic, izobrazba, dela in naloge, čas združevanja dela oziroma podatki o času trajanja združevanja dela in sredstev za kmete itd),
- dokaz o statusu delavca v združenem delu ali kmeta na dan predlaganja (fotokopija delavske knjižice oziroma za kmete pogodbe o združevanju dela in sredstev),

- oceno delavčevih oziroma kmetovih dosežkov oziroma prispevkov na področju inovacij in njihovega uvajanja v proizvodni oziroma delovni proces,
- navedbo trajnejšega doseganja proizvodnih oziroma delovnih rezultatov nad običajnimi v OZD,

- oceno predlagatelja o delavčevem oziroma kmetovem prispevku k urejanju samoupravnih in drugih odnosov v OZD in družbenopolitični skupnosti,

- navedbo javnih priznanj in odlikovanj za družbeno in strokovno delo.

Podatki se morajo nanašati na najmanj štiriletno obdobje.

IV. Rok za predlaganje kandidatov za nagrade je 20. marec 1986.

V. Predloge pošljite na naslov: SOZD MERCATOR-KIT, n.sub.o., odbor za dodelitev nagrade — v roke Vesni Bleiweis, 61000 Ljubljana, Kardeljeva 17, priporočeno s povratnico.

VI. Predlog za dodelitev nagrade bo delavski svet SOZD obravnaval najkasneje do 15. maja 1986, nagrade pa bodo podeljene na slavnostnem zasedanju delavskega sveta v maju 1986.

Metodologija prikaza rezultatov in kazalcev poslovanja OZD po oznakah AOP

I. Rezultati poslovanja iz bilance uspeha in bilance stanja

Oznaka AOP

1. Celotni prihodek	082
— prihodki od obresti	073
2. Porabljena sredstva	055
— amortizacija	022
— obresti	032
3. Dohodek	056
— obresti za kredite za O.S.	110
4. Čisti dohodek	136
— del ČD za osebne dohodeke	118
— del ČD za skupno porabo	119 + 120
— del ČD za poslovni sklad	121 do 123
— del ČD za rezervni sklad	126 + 127
5. Akumulacija	121 do 129
6. Sredstva za reprodukcijo	121 do 129 + 022
7. Izguba	149
8. Zaloge	379
9. Krediti za osnovna sredstva	493 do 495 + 499 + 502 do 504
10. Dolgoročni kredit za obratna sredstva	496 do 498
11. Kratkoročni kredit za obratna sredstva	505 do 498
12. Terjatve do kupcev	318 do 323
13. Obveznosti do dobaviteljev	518 do 524
14. Obveznosti za zapadle anuitete	187 do 189
15. Povprečno število zaposlenih po urah	210

II. Kazalci

1. Dohodek na delavca (din)	056 210
2. Dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi (%)	056 208
3. Čisti dohodek na delavca (din)	136 210
4. Akumulacija v primerjavi z dohodkom (%)	121 do 129 056
5. Akumulacija v primerjavi s čistim dohodkom (%)	121 do 129 136 x 100
6. Stopnja akumulativne sposobnosti (%)	121 do 129 208 x 100
7. Osebni dohodki in sredstva skupne porabe na delavca (din)	118 do 120 210 x 100
8. Čisti osebni dohodek na delavca (din/mesec)	160 210 : št. mesecev
9. Akumulacija v primerjavi s poslovnim skladom (%)	121 do 129 480

III.

- Izvoz v USA \$
- Izvoz v USA \$

8. sednica radničkog saveta SOUR-a — 26.12.1985. godine Vesna Bleiweis

Odgovorno i trepljivo

Često smo, pišući o samoupravnoj (ne)disciplini zapisali oštre i zajedljive reči; njihova namera nije bila vredjanje bilo kojeg od sudionika u postupcima sporazumevanja i dogovaranja, već da se podstakne razmišljanje na temu pojedinačne i zajedničke odgovornosti do ostvarivanja dogovorenih stavova. Poslednja sednica radničkog saveta SOUR-a u 1985. godini demantovala je sve pesimističke prognoze, kako ni na toj sednici radnički savet neće moći efikasno završiti svoj rad.

Na sednici su učestvovali svi delegati, osim jednog. Činjenica da su delegati došli na sednicu sa konstruktivnim stavovima, predlozima i mišljenjima, posebno je ohrabrujuća. Stoga možemo sasvim mirno zapisati: trajalo je dugo, ali vreme nije bilo izgubljeno, pošto je sazrelo saznanje da se međusobni odnosi mogu sredjivati samo odgovornim, trepljivim i konstruktivnim pristupom.

Na osnovu stavova delegata i prethodnih izjava organizacija udruženog rada, jednoglasno su usvojene odluke o zaključivanju: samoupravnog sporazuma o osnovama plana SOUR-a za period od 1986. do 1990. godine, samoupravnog sporazuma o udruživa-

nju sredstava u fond zajedničkih rezervi SOUR-a te samoupravnog sporazuma o formiranju sredstava za interne kompenzacije SOUR-a. Takođe je usvojen zaključak o usvajanju srednjoročnog plana SOUR-a za period 1986 — 1990. godine.

Jednoglasno je usvojen i godišnji plan razvoja SOUR-a za 1986. godinu, dok razmatranje eplanskog akta Radne zajednice SOUR-a za istu godinu nije išlo glatko, u glavi, u kojoj se govori o finansiranju i programu sportsko-rekreativne aktivnosti u SOUR-u.

Pojedini delegati su smatrali da program iziskuje previše sredstava, s obzirom na opštu ekonomsku situaciju. Nisu, do-

Ima nešto važno

duše, negirali potrebu za sportskim i ostalim susretima radnika SOUR-a, pa ni činjenicu da se na ovakvim susretima stvaraju sasvim drukčiji odnosi, kojima se učvršćuje pripadnost sistemu i otvaraju brojni putevi za međusobno razumevanje i zbližavanje ljudi i u poslovnim stvarima. Prediožili su da se iz zajedničkih sredstava financira samo stvarno masovna sportska aktivnost. Na delegatska pitanja će delegati pogodjenih OUR-a primiti pismene odgovore, kako u pogledu sadržaja i broja učesnika pojedine akcije, predviđene u programu Koordinacionog odbora za rekreaciju i sport.

O samom sadržaju sednice ne treba reći ništa više; bitnije je naglasiti činjenicu da se odgovornim i tolerantnim odnosom, uprkos kratkom vremenu, može mnogo postići. Možda je ovako uspešnom radu doprineo i predsednik poslovnog odbora sa svojim saradnicima — direktorima organizacija udruženog rada, ne, doduše, pranjem glava, već istančanim sluhom za teškoće i ambicije svake od članica SOUR-a.

Na tradicionalnem novoletnem srečanju delegatov, direktorjev in predstavnikov organov samoupravljanja in DPO sozda se je naš gostinski TOZD Ajdovščina iz Ljubljane izkazal z domiselnim pogrinjkom. Na sliki predsednica delavskega sveta načena praznično torto.

Obletnica v decembru
Center za obveščanje

25 let Mercator-Kmetijskega zavoda Ljubljana

Pred koncem leta 1985 je minilo 25 let od ustanovitve Kmetijskega zavoda Ljubljana. V organizacijskih pripravah leta 1960 je bil dosežen sporazum med Veterinarskim zavodom in OZZ Ljubljana, da ustanovljeni zavod prevzame tudi Osemenjevalni center, ki je bil pri Veterinarskem zavodu Slovenije. Zavod je pričel z rednim poslovanjem 1. decembra 1960. leta, Osemenjevalni center pa je zavod prevzel 1. januarja 1961. leta.

Zavod je bil v začetku kar močno kadrovsko zaseden. Imel je 21 delavcev. Do danes, v 25 letih se število delavcev zavoda ni bistveno povečalo, kljub temu, da se je dejavnost razširila. Danes je na zavodu 27 delavcev. Od tega na upravi 4 delavci, v živinorejsko-seleksijski službi 6 delavcev, v pospeševalni službi 3, v Osemenjevalnem centru 9 in v drevesnici 5 delavcev.

Od prvega dne, pa do danes, to je 25 let, delajo v zavodu Horvat, Lovšin, Rigler in Šuligoj. V tem obdobju je bila formirana pri zavodu tudi enota za projektiranje kmetijskih objektov, v katerih je bil v začetku leta 1962 samo Boris Pavčič. Pozneje se je enota razširila na sedem delavcev. Z ustanovitvijo sozda KIT 1977. leta se je celotna projektivna enota vključila v tozid inženiring.

1. julija 1963 se je priključil zavodu kot samostojna enota Kmetijski zavod Novo mesto. Vendar se je že s 1. januarjem 1964 odcepil in se preimenoval v Veterinarsko postajo Novo mesto. V okviru te postaje je ostal tudi Osemenjevalni center. Obdržali pa so za območje Dolenjske celotno strokovno pospeševalno in seleksijsko službo.

Leta odrekanja in razvoja

V letu 1963 so na zavodu izvedli prvo reformo v gospodarjenju. Reorganizacije okrajnih združenj zvez in kmetijsko gozdarskih zbornic so pripeljale zavod v popolnoma novo okolje dela. Do tega časa je kmetijsko strokovna služba zavoda delala po sprejetih programih dela okrajnih organizacij, ki so za silo

pokrivale tudi stroške poslovanja, vendar niso ustvarjali posebnega prihodka. V tem letu je prenehalo tudi intenzivno delo na razvoju kmetijskega družbenega sektorja. Takrat so morali preusmeriti delo le v stalne skupne službe, za kar je bilo financiranje dokaj urejeno. Kmetijske organizacije do tega časa niso nikoli plačevale strokovnih uslug, zaradi česar je bil čas od leta 1963 do 1965 precej težko obdobje zavoda.

Da so v tem času poslovanje tako dobro izpeljali, je zasluga celotnega kolektiva, ki je v razvoj vlagal veliko požrtvovalnega dela. Ob nizkih osebnih dohodkih so se vsi delavci zavestno odrekli tudi tistemu, kar so trdo zaslužili v prid obstoja zavoda in njegovi prihodnosti. Leto 1965 je prineslo zavodu preobrat v strokovnem in gmočnem pogledu. Dodelitev 249 milijonov sredstev s strani Okrajne gospodarske zbornice in uvedba premije za kooperacijsko proizvodnjo mleka in selekcijo v govedoreji so bistvene prvine, ki so ugodno vplivale na stalnost osrednjega strokovnega dela in ureditev potrebnih osnovnih sredstev za normalne proizvodne pogoje na Osemenjevalnem centru.

Osemenjevalni center

V decembru 1966. leta so po več kot poldrugem letu iskanja različnih lokacij za gradnjo novega Osemenjevalnega centra ku-

pili od KZ Medvode obrat v Preski. Otvoritev Osemenjevalnega centra je bila 7. novembra 1969. V času gradnje Osemenjevalnega centra so vložili veliko dela pa tudi finančnih sredstev v uvedbo nove tehnologije za shranjevanje bikovega semena z globokim zamrzovanjem. 1. julija 1970. leta so v celoti prešli pri osemenjevanju krav na uporabo zamrznjenega semena. Modernizacija na Osemenjevalnem centru Preska se je nenehno izboljševala, tako da je danes Osemenjevalni center sodobno opremljen.

Pri tem pa je pomembna okoliščina, da so bili med tem časom ukinjeni osemenjevalni centri v Novem mestu, Kranju, Novi Gorici in Celju. Osemenjevalni center na Ptuj in v Murski Soboti sta obdržala plemenjake lisaste pasme, Ljubljana pa rjave, črno-bele in biko mesnatih pasem.

Naloga centra je reja bikov rjave, črno-bele pasme ter bikov mesnatih pasem, ki so odbrani za osemenjevanje. Od teh bikov pridobivajo seme, ki ga vskladišči in pošiljajo veterinarskim organizacijam, ki se ukvarjajo z osemenjevanjem krav. Center

oskrbuje s semenom omenjenih pasem vse kraje v Sloveniji, prodaja pa ga tudi v druge republike. Proizvodnja centra je okoli 320.000 doz bikovega semena.

Sadna drevesnica

Sadno drevesnico so ustanovili leta 1966 na Studencu pri Ljubljani in v Sostrem. Prideluje sadike jablan, hrušk, češenj, višenj, sliv, breskev, marelic, črnega in rdečega ribeza, joste, leske, malin in robid. Proizvodnja je organizirana na površini 10,5 ha ter daje od 35 do 40.000 sadik letno. Pri proizvodnji sadik uporabljajo poleg že znanih tudi novejša podlage, kot sta M — 27 za jablane in Colt za češnje in nizke slive Pixi. Za rezanje cepičev je v drevesnici posajen manjši nasad matičnih dreves kakor tudi matični nasad podlag, ki zadostuje potrebam drevesnice in kooperantom.

Pospeševalna služba

Pri Kmetijskem zavodu Ljubljana deluje pospeševalna služba za Dolenjsko, Zasavje, Kočevsko in Ljubljansko področje. Njena naloga je prenos znanstvenih dosežkov raziskovalnih ustanov v proizvodnjo za družbeni in zasebni sektor. Pri svojem delu opravlja tiste strokovne

naloge, za katere ne bi bilo smiselno, da bi se z njimi ukvarjala vsaka posamezna kmetijska organizacija posebej.

Območna govedorejska seleksijska služba opravlja na svojem območju nadkontrolno proizvodnosti krav, zbira informacije iz neposrednih in progenih testov pa vse naloge po programu ŽPS v zvezi s kontrolo proizvodnosti in selekcijo.

Zavod ima težave s kadri, tako pri pospeševalcih kakor pri selekcionarjih, vendar upa, da bodo v letu 1986 povečali število delavcev, predvsem na bodoči izpostavi zavoda v Novem mestu. Strokovnjake postopoma vključujejo v podiplomski študij in v druge oblike strokovnega izpopolnjevanja doma in v tujini.

Leto 1985 je pomenilo odločilen korak pri odločitvah zavoda za nove naložbe in za hitrejši razvoj. V drevesnici so zgradili novo lopo (15 x 10 m), ki bo omogočala hitrejšo in boljše tehnologijo pri manipulaciji sadnih sadik in podlag. Tudi v Osemenjevalnem centru so pričeli s širjenjem stojišč za biko plemenjake. Pridobili bodo 12 novih stojišč, kar pomeni boljšo in bolj kakovostno selekcijo bikov rjave in črno-bele pasme.

Ocena rezultatov gospodarjenja za prejšnje leto obeta uspeh, pa tudi ekonomičnost poslovanja ne pada. Delati v tem pogledu kakšne primerjave z leti nazaj pa je skoraj nemogoče vsled inflacije.

Čestitamo članom kolektiva in njihovim upokojencem k uspehom in k ugledu Mercator-Kmetijskega zavoda Ljubljana.

Novi načrti Osemenjevalnega centra Preska

Andrej Dvoršak

Za malo denarja veliko napredka

V Osemenjevalnem centru Preska, Mercator — Kmetijskega zavoda Ljubljana, so se odločili, da bodo razširili dejavnost. S semenom kakovostnih merjascev, ovnov in kozlov žele izboljšati lastnosti svinj, ovc in koz naših rejcev, ki sedaj parijo svoje živali, »kot pač nanese«. Temu primerne so tudi njihove lastnosti.

Na Osemenjevalnem centru Preska nameravajo gojiti le najbolj kakovostne kozle in ovne, katerih potomci bodo dajali več mleka, boljše volno oziroma meso.

Da bi mogli uresničiti to naložbo, potrebujejo 10 (deset) milijonov dinarjev za zidavo novega objekta, plemenske živali pa bi jim pomagala nabaviti živinorejska poslovna skupnost.

Center sam, pa tudi M — Kmetijski zavod Ljubljana, teh desetih milijonov nimata, zato bo potrebno najti druge ustrezne rešitve za izpeljavo naložbe. Mimogrede, doslej sozd z združenimi sredstvi v Osemenjevalnem centru ni sodeloval.

Kajpak bo nova naložba poleg napredka v živinoreji pomenila tudi večji prihodek. Ravno za povečanje prihodka so se odločili

v Osemenjevalnem centru Preska pretekli mesec. To jim bo uspelo s pospeševanjem »skokov« bikov in z na ta način pridobljenimi več dozami semena. Posamezni biki bodo sedaj morali dajati svoje seme dvakrat tedensko, medtem ko so ga prej le enkrat.

V Preski nameravajo povečati tudi število stojišč za plemenske biko — za deset. To bodo dosegli s preureditvijo dosedanjega stanovanja, ki je v podaljšku hleva, v bokse za biko in z malo denarja dosegli velik gospodarski učinek.

Še ena 20-letnica v 1985

Center za obveščanje

Najbolj številčen tozid v M-KŽK Gorenjske

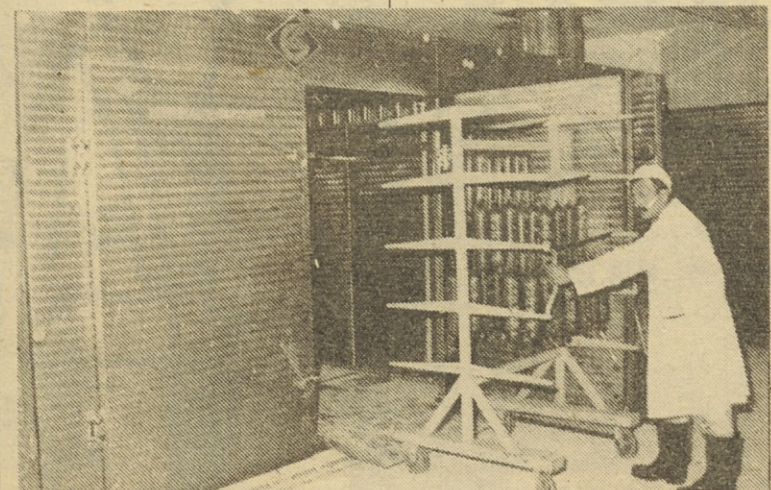
S skromno slovesnostjo, zato pa v neprisljli družabnosti, so delavci tozda Mesoizdelki Škofja Loka v petek, 13. decembra, proslavili 20-letnico obstoja svoje organizacije. Udeležence je nagovoril direktor tozda Miro Duič, predsednik delavskega sveta Stane Jazbec pa je podelil priznanja zvestim in uspešnim poslovnim partnerjem.

O dejavnosti mesne industrije v Škofji Loki je že pisal naš tamkajšnji sodelavec Jasim Mrkalj. Naj spomnimo, da ima mesarstvo v Škofji Loki svoje organizirane začetke že v 12. stoletju. Dve organizaciji te panoge po vojni sta se leta 1964 združili, kar je prvi mejnik v razvoju današnje TOZD Mesoizdelki.

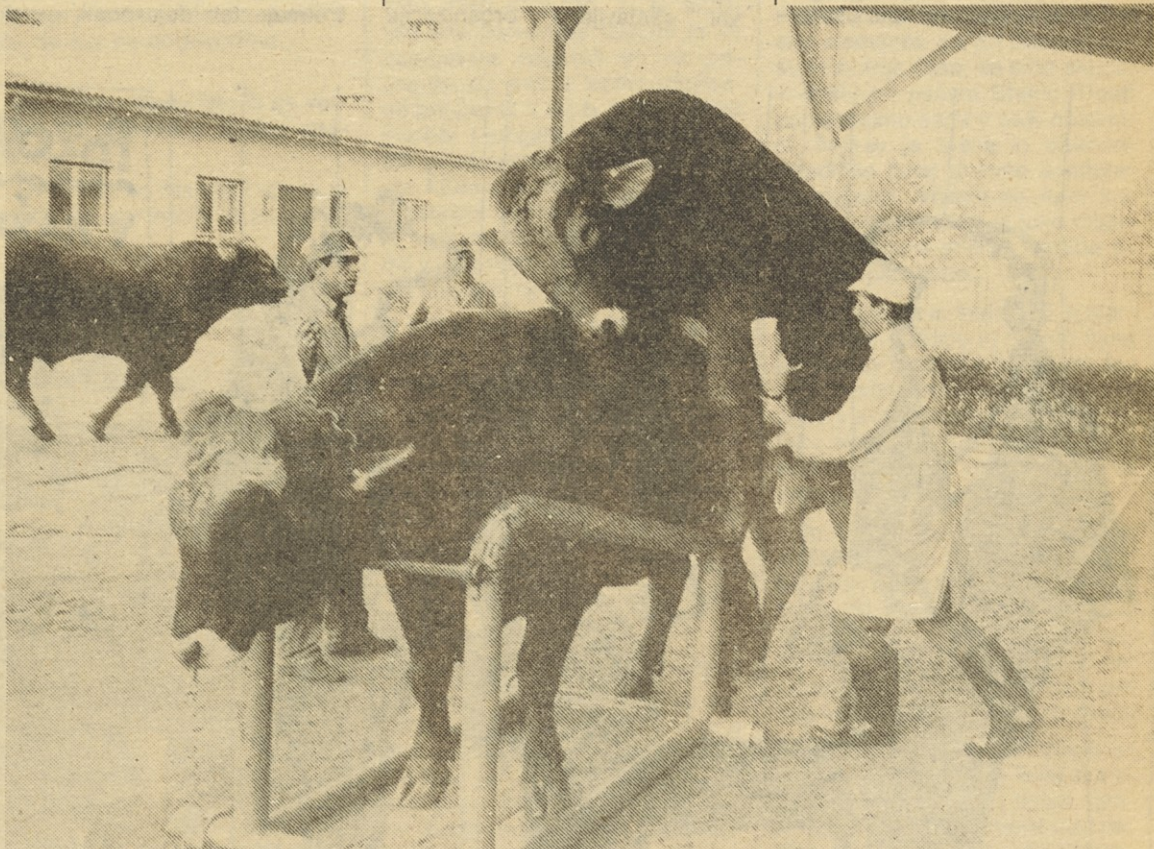
Temeljna organizacija opravlja klanje živine in proizvaja mesne

izdelke v svojih obratih v Škofji Loki, Kranju, Trzinu in Stični. Po številu zaposlenih je največja temeljna organizacija v okviru Mercator-KŽK Gorenjske, saj ima 448 zaposlenih.

Njihovi stalni poslovni partnerji so TOZD Oljarcia Britof, Živila Kranj, ABC Loka, tozda Prodaja na drobno, Tovarna kemičnih izdelkov Hrastnik in KO-TO Ljubljana.

Nove dimnice v kranski predelavi mesa so domačega proizvajalca Belje Knezevo.

Vešče roke veterinarja prestrezajo seme bika Sobija v umetno vagino. Foto Andrej Dvoršak

Trgovski tozdi Mercator — Rožnika se ubadajo z vrsto težav
Volodja Lenardič-Vasja

Kakovost v trgovini z živili usodno povezana z zaposlovanjem

Veliko je bilo napisanega o težkem ekonomskem položaju trgovine, o posledicah, ki se odražajo v nizkih osebnih dohodkih delavcev v tej dejavnosti, ter investicijski slabokrvnosti.

Redko smo spregovorili in pisali o posledicah takega stanja in vplivu na zainteresiranost za izobraževanje za ta poklic ter o nezainteresiranosti celo brezposelnih za zaposlitev in delo v tej dejavnosti.

Temeljne organizacije na območju Ljubljane so se celo preteklo srednjeročno obdobje srečevale s problemom neizpolnitve kadrovskih načrtov, kar je privedlo do dokaj kritičnega stanja popolnosti poslovalnic s kadri.

Posledice takega stanja se odražajo v manjšem prometu od pričakovanega, slabi založenosti, dolgih vrstah čakajočih kupcev pred blagajnami, ter neprijaznosti prodajalcev, ki so na delovnem mestu preobremenjeni.

Obseg in pomen te problematike zahteva, da ji namenimo več pozornosti, da oblikujemo sistem ukrepov, ki bodo preprečili, da bi ti problemi predstavljali omejevalni faktor nadaljnjega razvoja dejavnosti ter uresničitve ciljev, ki smo jih v planskih dokumentih začrtali.

Sedanje stanje kaže na to, da bomo posledice odprvaljali kar nekaj let ob intenzivnem sodelovanju in delu vseh subjektov, ki sodelujejo v sistemu usmerjenega izobraževanja in sistemu poklicnega usmerjanja.

Z zakonom o usmerjenem izobraževanju smo postavili načelo, ki zagotavlja vertikalno povezanost programov in s tem seveda tudi vertikalno prehodnost iz programa v program.

Temu načelu ni sledil sistem poklicnega usmerjanja, v katerem je bilo premalo pozornosti namenjeno negativnim in pozitivnim motivom, ki so prisotni pri določanju oziroma izbiri poklica.

Ugotavljamo namreč, da učenec v času, ko je na proizvodnem delu ni posebej zainteresiran za pridobitev znanj v stroki, ker do zadnjega upa, da bo s šolanjem lahko nadaljeval in se mu ne bo potrebno zaposliti na delih in nalogah prodajalca oziroma blagovnega manipulant.

Negativni vplivi in motivi pri poklicnem usmerjanju, nizki osebni dohodki v tej dejavnosti in še kaj vplivajo na vpis usmeri-

tev prodajalec oz. blagovni manipulant. O sedanjih in o bodočih težavah najbolj zgovorno pričajo naslednji podatki:

Prvič: pred uvedbo usmerjenega izobraževanja je bilo na Srednji šoli za trgovinsko dejavnost v Ljubljani 25 oddelkov s programom prodajalca, v šolskem letu 1984/85 jih je le 9 in v šolskem letu 1985/86 le 7.

Drugič: od leta 1981 do 1985 je bilo doseženo približno takšno razmerje med posameznimi usmeritvami: 70 % učencev za program prodajalca, 23 % učencev za program komercialnega tehnika in 7 % učencev za program aranžerja. Letošnji podatki o številu prijav za posamezne usmeritve pa kažejo na tendenco po vpisovanju v program komercialnega tehnika, in sicer kar 62 % vseh prijav, kar predstavlja 39 % več učencev, kot je bilo

običajno, in sicer na škodo programa prodajalca.

Če je sklepanje pravilno, potem lahko pričakujemo naslednje: v letu 1985 smo imeli na območju Ljubljane 529 prodajalcev pripravnikov, v letu 1986 231, v letu 1987 182 in v letu 1988 le 147.

Že naslednje leto bo ob upoštevanju normalne zamenjave kadra v trgovinah nastal primanjkljaj novo šolanega kadra. Predvidenih je približno 300 upokojitvev prodajalcev v Ljubljani v letu 1986, šolo pa bo zaključilo 231 učencev.

Na manjše število oddelkov je vplivala tudi popolnoma zgrešena ocena, da je znaten višek kadrov poklica prodajalec.

Navedeni podatki pojasnjujejo, zakaj ni mogoče podeliti razpisanih štipendij in zaposliti željenega števila pripravnikov teh usmeritev.

Če ne bomo uspeli zaustaviti odliva kadrov ter pridobiti dovolj novih delavcev, bomo prisiljeni razmišljati o ukinitvi manjših po-

slovnih enot, da bi zagotovili kader v večjih poslovnih enotah.

Opozoriti moramo še na probleme, ki bodo nastali ob morebitnem prehodu na deljen delovni čas.

Analiza vzrokov nesorazmerno velikega odliva delavcev kaže na to, da se delavci odločajo za prenehanje dela predvsem zaradi izmenskega dela, oziroma neprimerne delovnega časa, ki pa je v primerjavi z deljenim delovnim časom še vedno ugodnejši. Velik delež pa je tudi tistih delavcev, ki se odločajo za prenehanje delovnega razmerja zaradi oddaljenosti od delovnega mesta.

Pomembni pa so tudi podatki, da je v naši dejavnosti povprečno 30 % delavk, ki se vozijo na delo in z dela več kot 10 km daleč ter 35 % delavk z otroki do 7. leta starosti.

Ocenjujemo, da z delovnim časom ni zadovoljno 40 % delavcev, ki bi ob prehodu na deljen delovni čas opustili zaposlitev oziroma bi se zaposlili v dejavnostih, ki imajo ugodnejši delovni čas.

Smatramo, da bi ob prehodu na deljen delovni čas razpolagali le z dvema tretjinama potrebne kadra za normalno poslovanje ter da bi bil čas prelivanja kadrov iz dejavnosti, kjer bi nastajal višek, v dejavnosti, ki izkazujejo manjko delavcev, predolg.

Če upoštevamo ta dejstva, potem število prodajalcev — diplomantov po nobenem kriteriju ne ustreza in nas sili v absurden položaj, da bomo morali zaposlovati na primer diplomante frizerske usmeritve ter poskrbeti za prekvalifikacijo, kar v nobenem primeru ne ustreza strokovnemu in kakovostnemu kadru. Tega bi morali dobiti po izobraževanju za poklic prodajalca.

Za probleme, ki jih navajamo, pa ne moremo kriviti samo sistema izobraževanja, pač pa tudi dejstvo, na katero smo opozarjali tudi v preteklosti, da je višina osebnega dohodka delavca v živilski stroki nespodbudna in ne odraža vloženega dela in teže dela v tej stroki.

Niso redki pojavi invalidnosti in obolenj kot posledice težkih delovnih pogojev, dela na prepihu, pri velikih spremembah delovne temperature. Te razmere ustvarjajo med delavci dokaj nezadovoljstva.

Z opozarjanjem na to problematiko želimo predvsem doseči nekaj sprememb na tem področju, da bi omogočili bolj stvarno podlago za izpolnitev srednjeročnih planskih obveznosti. Tudi trgovski delavec živilske stroke si želi delati v bolj organiziranem delovnem procesu, s sodobnejšo opremo, z manj težkega fizičnega dela in tudi z boljšim osebnim dohodkom.

Obisk v sozdu MERCATOR-KIT — 15. 1. 1986

Vesna Bleiweis

Zanimanje za usklajeno politiko delitve

Vrsta obstoječih dokumentov, še bolj pa vrsta dokumentov, ki se tako na ravni republike kot na ravni SFRJ pripravljajo za urejanje področja razporejanja dohodka in delitve sredstev za osebne dohodke, je bila osnovna tema razgovora podpredsednice RS ZSS, Francke Herga, in sekretarja RO sindikata delavcev v trgovini, Rudija Žavbija s predstavniki sozda MERCATOR-KIT.

Udeleženci razgovora s strani sozda so bili predstavniki oziroma strokovni delavci delovnih organizacij Mercator-Nanos, Mercator-KŽK Gorenjske, Mercator-Rožnik, Mercator-Mednarodna trgovina, Mercator-Hoteli gostinstvo in nekaj delavcev Delovne skupnosti SOZD, ki se ukvarjajo z nagrajevanjem delavcev oziroma z norativno dejavnostjo na področju delitve sredstev za osebne dohodke.

Namen razgovora je bil izmenjati poglede na možnosti usklajevanja oziroma možnosti za uveljavljanje skupnih osnov in meril za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke, ter skupno porabo na ravni sestavljene organizacije.

Predstavniki sozda — ti so obenem predstavljali tudi posamezne dejavnosti, ki se v sozdu opravljajo, so v glavnem pojasnjevali potek usklajevanja samoupravnih splošnih aktov, ki zadevajo področje razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke s sporazumi dejavnosti. Sporazume dejavnosti so ocenili kot najprimernejšo podlago za usklajevanje znotraj posamezne dejavnosti. Bolj kot samo usklajevanje z dogovorjenimi merili, pa so poudarili težave, ki izhajajo iz pogojev pridobivanja dohodka, zlasti v trgovini na drobno z živili, gostinstvu in kmetijstvu, kjer poslovna uspešnost zaradi sistemsko krivičnega tretmaja teh dejavnosti, ne do-

pušča dosledne uveljavitve v sporazumih dejavnosti dogovorjenih izhodišč. Ilustracija: če bi gostinske OZD za vrednotenje najbolj enostavnega dela upoštevale zjamčeni osebni dohodek, in družbeno dogovorjena razmerja med vrednostjo najbolj enostavnega in najbolj sestavljenega dela, bi morala nameniti med 85 in 100 % več sredstev za osebne dohodke. Enako stanje pa se ugotavlja tudi za OZD s področja trgovine na drobno in kmetijstvo. Si lahko privoščimo izgube na račun osebnih dohodkov?

Omenjeni so bili tudi poizkusi, da bi v sozdu kot celoti, uveljavili skupne osnove in merila za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke ter skupno porabo.

V tej zvezi bi morda ponovili zahtevo delaskega sveta sozda, da se za sozd izdela metodologija, na podlagi katere bi znotraj sozda ugotavljali primernost de-

litvenih razmerij in s tem opredeljevali tudi upravičenost do izvajanja politike na področju sredstev za osebne dohodke in skupno porabo posamezne članice sozda. Čeprav na ravni sozda nimamo strokovne službe, ki bi posebej skrbela za to področje — to so udeleženci razgovora sicer očitili — je glede na heterogenost dejavnosti (v sozdu je 7 glavnih dejavnosti) in različnost pogojev gospodarjenja za pridobivanje dohodka tudi za še tako strokovno podkovane ljudi trd oreh, ki se ga ne da streti čez noč. Zatorej je bolj sprejemljivo stališče, da se sozdove članice usklajujejo v svojih dejavnostih na osnovi sporazumov dejavnosti, v konkretni politiki delitve pa primerjajo z okoljem, kjer OZD žive in delajo.

Ugotovitev je en od argumentov za skeptičen pogled na hipotezo, zapisano v gradivih CK ZKJ, da bomo z usklajevanjem osebnih dohodkov uresničili ustavni položaj delavcev ali pa vsaj to, da osebni dohodki v merilih SFRJ ne bi bili več inflatorni dejavnik. Obscurn per obscuris (razlagati nejasno s še bolj nejasnim).

— Ste odprli novo trgovino?
— Ne, v stari smo zvišali cene!

Štafetni intervju

Matjaž Marinček

Premalo povezanosti na področju gostinstva

V Idriji, slovenski prestolnici čipk, živega srebra in žlikrofov, pokriva trgovske in veliko večino gostinskih potreb občanov delovna organizacija Mercator-Rudar. Erno Kogovšek, direktorico tozda Javornik — enega od treh te delovne organizacije — je Rok Strojko v zadnjem štafetnem intervjuu vprašal, kako ocenjuje položaj gostinstva in svojega tozda v trgovski delovni organizaciji z vidika dohodkovnih odnosov in povezanosti v reproverigo celotnega sozda.

»Vsako dohodkovno povezovanje je lahko koristno, prav tako tudi povezovanje gostinstva in trgovine, kar je primer tudi v naši delovni organizaciji, Mercator-Rudarju. Težave nastopijo, če se združi več revežev, ki imajo vsi potrebe po večjih naložbah. Če dohodek dopušča, da ga združuješ za skupne cilje delovne organizacije, je prav gotovo možen večji razvoj.

Idrijsko gostinstvo se je združilo v SOZD Mercator prav z namenom, da bi v večji združbi lažje uresničilo naložbe v gostinstvo, ki jih samo ni bilo sposobno. Na žalost pa so imeli v delovni organizaciji vsi tozdi podobne potrebe in so prav večje gostinske naložbe ostale nerealizirane.

In kdaj, menite, kani posijati sonce tudi na vaše gostinske naložbe?

»Prav sedaj računam na pomoč, tako v okviru delovne organizacije kot tudi sozda: na združevanje sredstev pri nujno potrebnih obnovi edinega hotela v Idriji, hotela Nanos, ki že nekaj let ne izpolnjuje več pogojev za hotel.

Sedanje stanje našega gostinstva je že skoraj desetletje pogojeno s kroničnim pomanjkanjem dobrih domačih gostinskih delavcev. Naša industrija namreč zaposluje več delavcev, kot jih zagotavlja naravni priliv in delavci se selijo predvsem iz terciarnega sektorja, zato se popolnoma strinjam s tovarišem Strojkom iz hotela Bor na Črnem vrhu, da bi moral sozda več storiti prav na področju izobraževanja gostinskih in trgovskih kadrov. Na račun premajhnega števila delavcev in tudi zaradi neakovostnih delavcev gostinstvo še bolj naza-

duje, namesto da bi sledilo razvoju turističnega razcveta.

Pri nas je že precej delavcev iz drugih republik. Nekateri so tudi dobri in bi se počasi navadili na novo okolje, če bi jim lahko rešili njihove stanovanjske probleme.

Kaj vas zavira pri reševanju teh problemov?

»Predvsem to, da premalo ustvarimo. V lanskem letu je bil tozda Javornik edini, ki je ustvaril 'stanovanjski dinar'. Razen tega pa v Idriji skorajda ne gradijo stanovanj.

Tovariš Strojko vas je vprašal tudi o povezanosti v reproverigo celotnega sozda...

»Povezava s sistemom SOZD je utečena predvsem na področju trgovine, zato tudi v letih kriti-

Erna Kogovšek, direktorica tozda Javornik v sestavu M-Rudarja v Idriji. Foto Matjaž Marinček

čne oskrbe z nekaterimi živili, na primer mesom in kavo, nismo čutili pomanjkanja. Čutim pa premalo povezanosti na področju gostinstva. SOZD MERCATOR-KIT je razvejan po celi Sloveniji in bi lahko na primer organizirali izmenjavo dnevov kuhinj, kar bi prav gotovo popestrilo gostinsko ponudbo.

Zdi se, da je gostinstvo v sozdu preveč zapostavljeno, saj pokriva to dejavnost isti podpredsednik kot blagovni promet. Mislim, da to ni dobro. Gostinstvo

je tako specifična in problematična dejavnost, pomembna tudi zaradi tujega turizma, da bi mu morali prav gotovo dati večjo veljavo.

Boste štafetno pero predali komu, ki je pristojen za omenjeno problematiko?

»Prav podpredsedniku PO SOZD za blagovni promet in gostinstvo, Francu Prvinšku, zastavljam vprašanje, kako si bo sozda prizadeval za izboljšanje stanja in razvoja gostinstva in turizma?«

Ponudba idrijskih posebnosti

Matjaž Marinček

Pravi žlikrofi samo pri Mercatorju

Malokje v Sloveniji vas bodo jemali resno, če boste omenili, da greste v Nebesa. V Idriji bodo vedeli, da ste se napotili v lokal, ki slovi po pripravi idrijskih posebnosti.

Za aperitiv vam ponudijo geruš, staro knapovsko pijačo, katere osnovni sestavini sta alkohol in pelin. Za predjed lahko naročite šebreljski želodec, namesto juhe pa smukav'c, premečkano kuhano zelje s krompirjem, zabeljeno z ocvirki. Sloviti idrijski žlikrofi (prave žlikrofe pripravljajo na Idrijskem samo v lokalih Mercator-Rudarja) z bak'lo (péčenko) so za glavno jed, za poobedek pa sta željševka (drobnjakova) ali ocvirkovka (ocvirkova potica).

Odkar so junija »polepšali« idrijska Nebesa, pripravljajo v njih žlikrofe vsak dan, razen ob torkih, ko je zaprto. Ker je Idrija z okolico polna turističnih zanimivosti, vas bo ena od prihodnjih sončnih sobot ali nedelj prav gotovo peljala tja.

Marjeta Gregorčič o sebi

Mile Bitenc

Takšna pač sem — včasih trmasta

Pogovor z Marjeto Gregorčič je lahko prav prijeten; takrat, ko z njo govoriš zasebno, se razgovori in razživi. Če pa si namenjen spraševati in zapisati za takšenle intervju, je bolj redkobesedna, zadržana, mirna, tiha. Takšna, kakršna je največkrat. In, kot sama pravi, tudi trmasta.

Pa vendar, takšna trma, kakršno ima v sebi in to takrat, ko je ob delu, je čisto pravišnja trma. Pomaga k boljšemu delu, k uspehu. In prav uspehov v delu ima Marjeta Gregorčič, aranžerka iz naše Modne hiše v Ljubljani, kar veliko.

Si zares trmasta?

Sem in bila sem vedno, že od začetka. Več kot 15 let sem v tem poklicu in ko sem zapustila štiriletno srednjo aranžersko šolo, me je že na začetku dela čakala trnova pot. Hotela sem biti dobra, uspešna, a to je za mladega človeka, posebej za žensko, brez prakse, na začetku polti, težka stvar. Ne zaupajo ti sodelavci, vodilni sploh ne in veliko volje, dokazovanja, prepričeva-

nja in samopremagovanja je treba, da nekaj dokažeš, upravičiš in rečeš — tako bo. Res, tudi trma je potrebna

Kje si začela?

Če odmislim šolo, kamor me je pripeljala radovednost in želja do poklica, ki je lahko zelo zanimiv, pester in kreativen, potem je to Škofja Loka. Tam so bili zares težki začetki. Aranžirala sem predvsem v špecerijah, bilo je tudi nekaj specializiranih prodajaln. In dokazovanje da znam, da morem, se je začelo kar takoj. Kako težko je naprimer nekoga prepričati, a da se, da je kvalitetna izlozba komercialna, prodajna, da ta pritegne kupca v trgovino. Pa moraš še kljub vsemu iskati ne-

ke kompromise, vendar pa na srečo ne pri strokovnem delu. Ujeti jih je treba pri modelih, eksponatih, pri izbiri barv, kombinacijah. Vse ostalo, od načina aranžiranja in različnih pomagala, do postavitve, je tvoje ali moje delo.

In dokaz da imaš prav?

Ta je v ljudeh oziroma pride od ljudi, ki izložbo vidijo, ki zato pridejo v trgovino, kupujejo. Konec koncev je izložba ogledalo trgovine — trgovina pa je le večji, prostornejši podaljšek izložbe.

Preskočiva nekaj let in se ustaviva v ljubljanski Modni hiši, kjer si zdaj že nekaj let. Kako se odločate in delate izložbe?

Imamo plan in po njem se dela. Blago v izložbi urejamo vsak teden, idejna postavitve cele izložbe pa se menja šestkrat letno. Seveda pa pridejo vmes razne akcije ob sejmi, kmečkih ohceti v Ljubljani in drugo. Takrat je tudi treba kaj »pogrunati« in na primeren način poudariti tisto, za kar se dogovorimo.

Pa vendar, vseh izložb se verjetno ne lotevaš z enako vnetostjo?

To pa res ne. Največji užitek je takrat, ko se menja sezona, ko

naprimer zima prehaja v pomlad, poletje v jesen. Spremenijo se modeli, moda gre kajpak svojo pot; nasuje drugih barv. Drugi so dodatki in skratka, lažje je to vse pokazati, narediti. Pa saj bo kmalu pomlad in ideja, ki je za letošnjo pomladansko dekoracijo, bo kmalu v naši izložbi.

Kaj pa sama izbira in priprava vsega, kar je potrebno za izložbo?

Prijetno delo je to, a dostikrat težko. Izbrati je treba »udarne« modele, prave kombinacije modelov in splet barv. Najti je treba druga »pomagala«. Žalostno je, če ne najdeš vsega tistega, kar bi rad, da bo izložba zares lepa, vabljiva.

In potem jo opazijo ne le slučajni mimoidoči kupci. Kot vem, tudi razne strokovne komisije, ki jih ocenjujejo?

Včasih je bilo ocenjevanje več, o tem govorijo tudi tista priznanja, tamle na steni. V Ljubljani smo imeli komisijo, ki je skozi vse leto spremljala izložbe in jih ocenjevala. Napisali so na priznanje, da smo z lepimi izložbami prispevali k lepši in prijetnejši podobi Ljubljane. V komisiji so bili predstavniki skupščine mesta Ljubljana, mestni komite za preskrbo, trgovino in gostinstvo in turizem. Mi smo priznanja dobili v letu 1981, 1982 in 1984. Lani žal komisija ni več ocenjevala.

Slišal pa sem tudi za čisto »vroče« priznanje in nagrado Mure. Kaj je s tem?

Lani je Mura praznovala 60-letnico in razpisali so natečaj za »Mure« izložbe po vsej Jugoslaviji. Sodelovalo je veliko organizacij in bilo je pripravljenih mnogo izložb. Na osnovi poslane fotografije je posebna komisija izbrala »naj« izložbe in jih nagradila.

Kakšna je bila vaša izložba?

Murine modele smo vzeli seveda kar iz naše prodajalne in v njih smo oblekli pupe. Velik filmski trak pa je na posameznih slikah simboliziral modo skozi čas. To je bilo všeč tudi strogi komisiji, ki nam je prisodila tretjo nagrado.

In nagrada — kakšna je?

Modna hiša dobi za priznanje grafični list, ustvarjalci izložbe pa praktično nagrado — oblačila Mure, seveda po izbiri. Moram pa posebej povedati in poudariti tudi to, da sva dobila nagrado oba, jaz in Marko Damjan, moj sodelavec, ki mi je v veliko pomoč. Je zanesljiv, delaven, sodeluje pri »rojevanju novih scen«. In to je največ, kar lahko od njega pričakujemo.

Vrniva se še enkrat k izložbam. Zdaj je čas posezonske razprodaje. Kako pa je s pripravo take izložbe?

Težko, zelo težko. Ponudba ni popolna, težko je izbrati ustrezne kombinacije tako v modelih, kot v barvah. V takem primeru težko daš od sebe nekaj več.

Težko pa je tudi takrat, ko ne najdeš ustreznih pomagala, dodatkov ali pa so ti zaradi omejenih sredstev predragi. Takrat si pomagamo tako, da si kaj sposodimo, naprimer pri Labodu sejemske elemente, pa pri Slovenijale-su in zadnje čase, ko smo skupaj v »hiši« pri našem Steklu. Dosti pa naredimo sami v naši delavnici, čeprav je tesna in obenem skladišče brez dnevne svetlobe in zračenja. Včasih se nam kar čudno zdi, da lahko iz tako majhnega prostora pride v izložbe tisto, kar pač pride...

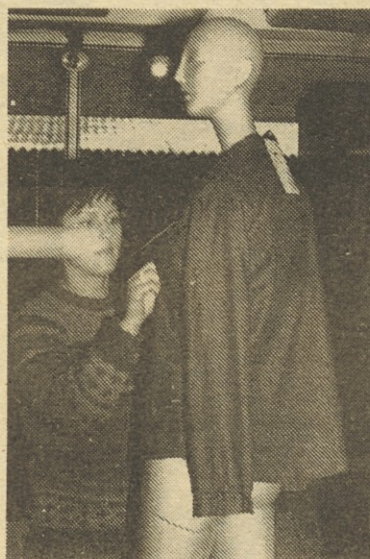
Petnajst let in malo več je Marjeta v tem poklicu in največ časa ureja prav izložbe s tekstilom, torej z modo. Velik del te mode je ujela v svoje vaje in tudi vas. In tako se res vidi, da živi z vsem srcem z delom, ustvarjanjem in modo.

In še vprašanje ob koncu. Kaj si želi Marjeta Gregorčič? Rada bi, da bi tudi v Modni hiši končno prišli do tega, da kdaj pa kdaj pogledajo čez mejo, v tuje izložbe. Da kdaj pa kdaj prelistajo kako tujo strokovno revijo in da dobijo ali pa dopolnijo svoje ideje.

In ob koncu še tole: pogovor je nastal ob skodelici kave in nekaj cigaretah in pred tistim »adijo« za slovo je še enkrat dodala: »Pa ne pozabi omeniti Marka. Reš, dober sodelavec je.«

Mura je ob svoji 60-letnici lansko jesen razpisala natečaj za najlepšo urejeno izložbo v Jugoslaviji. Ob ocenjevanju je zasedla odlično 3. mesto izložba Mercator-Modne hiše, tozda Prodajalna v Ljubljani, avtorjev Marjeta Gregorčič in Marka Damjana.

Marjeta Gregorčič med pripravljanjem izložbe. Foto Matjaž Marinček

20 let tozda Mesoizdelki iz Škofje Loke

Center za obveščanje

Usmeritev v posodabljanje proizvodnje

»Leta 1965 je bil ustanovljen v okviru Kmetijskega gospodarstva obrat Mesoizdelki, ki je neposredni prednik sedanjega tozda. Od tedaj je minilo 20 let, v tem času smo se razvijali, povezovali...« je na proslavi ob 20-letnici TOZD Mesoizdelki iz sestava M-KŽKG dejal direktor Miro Duić.

Leta 1970 se je obratu Mesoizdelki priključilo podjetje Prehrana iz Cerknega, dve leti kasneje je prišlo do združitve z Mesnim podjetjem Tržič. Na ta način se je krepila dejavnost izven občine in leta 1973 so osnovali temeljno organizacijo združenega dela. Leto kasneje pa so se pridružili Ljubljanskim mlekararnam. Leta 1981 je prišlo do združitve DO MIG in KŽK Kranj. Vključevanje KŽK Gorenjske v SOZD MERCATOR-KIT pa je dalo novo širino naši dejavnosti v tem velikem sistemu, je poudaril direktor Miro Duić.

V tozdu Mesoizdelki Škofja Loka so izvedli delitev dela med obrati oziroma delovnimi enotami. S tem so želeli izkoristiti prednosti, ki jih specializacija omogoča, in racionalizirati poslovanje.

Kolektiv danes šteje 440 zaposlenih in ima celotno reprovigo od nabave živine do dokončne drobne prodaje. Zaradi premajhne akumulacije pa niso mogli uresničiti večjih in potrebnih vlaganj v sodobnejšo proizvodnjo in tehnologijo.

ganj v sodobnejšo proizvodnjo in tehnologijo.

Skrb za kvalitetno proizvodnjo, katere obseg se je v zadnjih letih nekoliko ustalil, zaradi neresenih vprašanj v kmetijstvu ter predelavi, je stalna naloga. Rezultati tega so številna priznanja za kakovost.

V slavnostnem govoru je Miro Duić še poudaril, da bo osnovna usmeritev razvoja v naslednjem obdobju vlaganje v posodobitev tehnologije in opreme na področju klanja in predelave ter izgradnja večnamenske hladilnice, ki bo odpravila nesorazmerje med ponudbo in povpraševanjem ter zagotavljala solidno in enakomerno preskrbo. Z uresničitvijo teh nalog se bodo vključevali v skupni razvojni program mesarske dejavnosti v sozdu, saj so po obsegu poslovanja največja mesnopredelovalna organizacija v sistemu MERCATOR-KIT.

Pričakujejo pa tudi, da bosta tako DO in SOZD v okviru svojih možnosti in pristojnosti pomagala pri uresnitvi načrtanih nalog.

»Leta 1965 je bil ustanovljen obrat Mesoizdelki znotraj Kmetijskega gospodarstva, ki je neposredni prednik sedanjega tozda.

Od tedaj je minilo 20 let. V tem času smo se razvijali, povezovali... Tako se nam je leta 1970 priključilo podjetje »Prehrana« iz Cerknega.

Leta 1972 pa je prišlo do združitve DO MIG in KŽK Kranj. Vključevanje KŽK Gorenjske v SOZD MERCATOR-KIT pa je dalo novo širino naši dejavnosti v tem velikem sistemu.

Poleg organizacijskih sprememb, ki so terjale precej volje in dela smo se v tozdu odločili, da se v boj za stabilizacijo lahko spustimo le ob močni angažiranosti na področju iskanja ustreznih racionalnih oblik gospodarjenja.

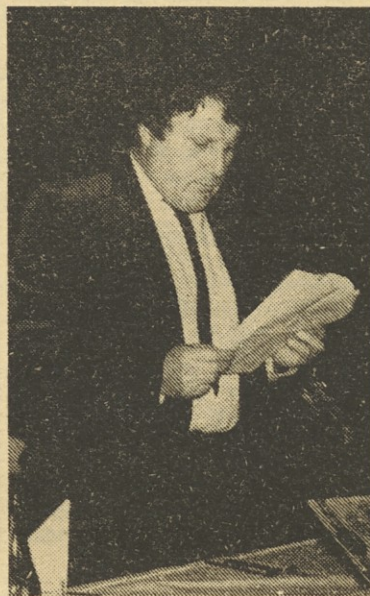
Tako smo izvedli delitev dela med obrati oziroma delovnimi enotami. S tem smo želeli izkoristiti prednosti, ki jih specializacija omogoča, in racionalizirati poslovanje.

enotami. S tem smo želeli izkoristiti prednosti, ki jih specializacija omogoča, in racionalizirati poslovanje.

Kolektiv, ki danes šteje 440 zaposlenih in, ima celotno reprovigo od nabave živine do dokončne drobne prodaje. Zaradi premajhne akumulacije, pa nismo mogli uresničiti večjih in potrebnih vlaganj v tehnologijo proizvodnje.

Skrb za kvalitetno proizvodnjo, katere obseg se je v zadnjih letih nekoliko ustalil, zaradi neresenih vprašanj v kmetijstvu ter predelavi, je stalna naloga. Rezultati tega so številna prizadevanja za kakovost.

Da bi zagotovili nemoteno proizvodnjo smo si s sovlaganji za-

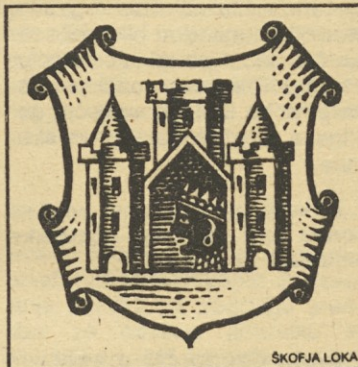

Miro Duić, direktor tozda Mesoizdelki Škofja Loka, na proslavi 13. decembra 1985. Foto Jaro Novak

Mercator na Gorenjskem

gotovili surovine. Našim problemom so prisluhnile tudi posamezne občine, ki so prispevale sredstva za uresničitev zastavljenih nalog.

Osnovna usmeritev v razvoju v naslednjem obdobju bo vlaganje v posodobitev tehnologije in opreme na področju klanja in predelave ter izgradnja večnamenske hladilnice, ki bo odpravljala nesorazmerja med ponudbo in povpraševanjem ter zagotavljala solidno in enakomerno preskrbo. Z uresničitvijo teh nalog se bomo vključevali v skupni razvojni program mesarske dejavnosti v sozdu, saj smo po obsegu poslovanja največja mesno-predelovalna organizacija v sistemu MERCATOR-KIT. Pričakujejo pa tudi, da bosta lahko DO in SOZD v okviru svojih možnosti in pristojnosti pomagala pri uresnitvi načrtanih nalog.

ŠKOFJA LOKA

M-KŽKG, TOZD Mlekarna načrtuje povečan izbor sirov

Andrej Dvoršak, Marina Vidmar

Večja delovna disciplina za premagovanje težav

Kot vsi mlekarji tudi kranjski niso zadovoljni s kakovostjo mleka, ki ga dobe preko zadrug od kooperantov. Zato že leto dni stopnjevano delajo na področju pospeševanja prireje kakovostnega mleka, pri čemer sodelujejo s pospeševalnimi službami kmetijskih zadrug in Veterinarskega zavoda Kranj, nam je povedala Marija Pavlin — Mija, vršilka dolžnosti direktorja M-KŽK Gorenjske, TOZD Mlekarna.

Dnevno se v mlekarji zbere okoli 80 tisoč litrov mleka, od česar ga 25 odstotkov predelajo v konzumno mleko, smetano in jogurt, ostalo pa namenijo sirarni. Delajo dve vrsti poltrde gaudje, ponovno pa so vpeljali proizvodnjo mehkega sira camembert, za katerega je tako značilna bela plesen. Za sedaj ga delajo le dvakrat tedensko, za kar porabijo 10 tisoč litrov mleka. Proizvodnjo bi želeli povečati, a je kakovost mleka nezadostna. Kranjska mlekarja ima težave tudi zato, ker dotok mleka, ob istočasno nezadostni kakovosti, zadržuje, zato zmogljivosti sirarne niso izkoriščene. Da bi jih čimbolj izkoristili, so se dogovorili z M-Ljubljanskimi mlekararnami, da jim te dajejo mleko, iz katerega naredijo sir za njih, a ga prodajajo pod svojo blagovno znamko. Dnevno to pomeni 20 tisoč litrov mleka, iz katerega naredijo 1,6 do 1,7 tone sira za M-Ljubljanske mlekarne, ob tem pa še 6,5 ton lastnega.

Kot ugotavlja Marija Pavlin, gredo naravno dozoreni siri še vedno dobro v prodajo in proizvodnjo bi lahko povečali, če bi imeli dovolj ustreznega mleka. Zaskrbljujoče pa je upadanje prodaje konzumnega mleka, pa tudi sadnih jogurtov...

V devetmesečnem poslovnem poročilu lahko preberemo, da so ustvarili 1.464.867,275 dinarjev celotnega prihodka (indeks 167,4), kar je 83 odstotkov načr-

tovane vrednosti za letošnje leto. Za surovine in reprovig material so porabili 75 odstotkov vseh sredstev. Ti stroški naraščajo mnogo hitreje kot celotni prihodek. Pest pa jih tudi obresti za kredite, ki so v prvih devetih mesecih do-

segle že celotno načrtovano vrednost in znašale 94.685.542 dinarjev. V istem obdobju so za osebne dohodke vseh 120 delavcev porabili 62 milijonov dinarjev.

Do konca septembra so odkupili 21,8 milijonov litrov mleka, od tega 1,8 milijonov litrov iz drugih mlekar. 67 odstotkov so ga porabili za sir, ostalo pa za konzumno proizvodnjo. Naredili so 1.117.979 kilogramov sira. S temi rezultati pa niso zadovoljni in kot meni tovarišica Pavlinova, imajo še mnogo notranjih rezerv, ki jih

niso izkoristili, čeprav so jih opredelili že v sanacijskem programu leta 1983, ko so poslovali z izgubo. Te notanje rezerve so zlasti v smoternejši organizaciji dela, boljši izkoriščenosti surovin pri predelavi mleka v sir, kar je delno odvisno tudi od kakovosti mleka, pa tudi od odnosa mlekarjev do njega, pri porabi reprovig materialov itd.

Čeprav si vodstvo prizadeva za izpeljavo teh ukrepov, pa rezultati še niso povsem zadovoljivi. Do sedaj jim je uspelo zmanj-

šati le razlitje (kalo) mleka v prodaji, medtem ko v proizvodnji to še ni doseženo v zadostni meri. Tudi odnos do proizvajalnih sredstev še ni zadovoljiv.

»Vse to se ve, a se ne ukrepa. Ljudje pravijo, da za denar, ki ga dobe, naredijo dovolj,« je poudarila Marija Pavlin. Povprečni osebni dohodek v devetih mesecih je bil, kot je zapisano v poslovnem poročilu, 43.313 dinarjev, v kar so vključene tudi nadure, medtem ko je bil povprečni OD v M-KŽKG, kot nam je povedala Pavlinova, 46.635 dinarjev.

Kljub temu imajo v M-KŽKG, TOZD Mlekarna kar drzne načrte za bodočnost. Predvsem bodo povečali izbor poltrdih sirov, pri čemer bodo upoštevali delitev proizvodnje med slovenskimi mlekarji. Skušali bodo 100-odstotno izkoristiti zmogljivosti sirarne, kar dosega že sedaj, a

V Kranjskih mlekararnah. Foto Andrej Dvoršak

Marija Pavlin

imajo precej težav pri vnaprejšnji zagotovitvi zadostnih surovin. Delajo v eni izmeni, ker za dve izmeni nimajo dovolj mleka, niti drugih, spremljajočih pogojev. Skratka, možnosti za boljše poslovanje je dovolj. Vendar ni vse odvisno le od delavcev mlekarne, ki bodo verjetno morali spremeniti svojo miselnost v odnosu do proizvajalnih sredstev, ampak tudi od zunanjih dejavnikov, med katerimi je na prvem mestu kakovost mleka.

M — ZKZ Mozirje sodi med najpomembnejše dobavitelje svežih jajc in piščancev

Andrej Dvoršak

Milijoni jajc mozirskih kur

Mercator — Zgornjesavinjska kmetijska zadruga Mozirje se s 380 delavci, 1.400 kooperanti in zelo razvejano dejavnostjo uvršča med najpomembnejše organizacije svoje občine. Sama prideluje hmelj na 60 hektarjih, ima močan strojni park, 25 trgovin in devet gostiln, organizira obrtno kooperacijo, v katero je vključenih 130 obrtnikov, pomemben pa je tudi njen vrtnarski center.

Vse to podjetnim Mozirčanom še ni dovolj. Svojo dejavnost postopoma širijo še na črvorejo — gojenje rdečih kalifornijskih deževnikov in pridobivanje humusa. Vse dejavnosti zadruga se med seboj dopolnjujejo in so prostorsko dokaj razdrobljene, kar nekoliko utežuje poslovanje, tako da zadruga posluje na meji donosnosti. Pri tem velja takoj zapisati, da doslej še ni zabredla v izgubo!

Najbolj znana je verjetno po svojih jajcih, ki jih prodaja po vsej Sloveniji. Letno jih pošlje na tržišče okoli 20 milijonov, od tega jih deset milijonov znesejo njihove kokoši. Vili Mastnak, vodja TOZD Blagovni promet, v katero sodi tudi prireja kokoši in jajc, nam je dejal, da bodo to dejavnost še širili, saj imajo proste zmogljivosti v govejih hlevih, ki jih lahko kaj hitro preuredijo v kokošje farme.

V zadrugi je razvita še prireja brojlerjev, ki so jih že prirejali po 1.100 ton letno, letos pa jih bodo

kakšnih 500 ton manj. Vzrok je neskladje cen, ki tej prireji povzročajo izgube. Vsa prireja brojlerjev poteka pri kooperantih, ti pa so manjša pitališča (od 2.600 do 5.000 komadov) ukinili. Ostale so le velike farme z deset do petnajst tisoč piščanci.

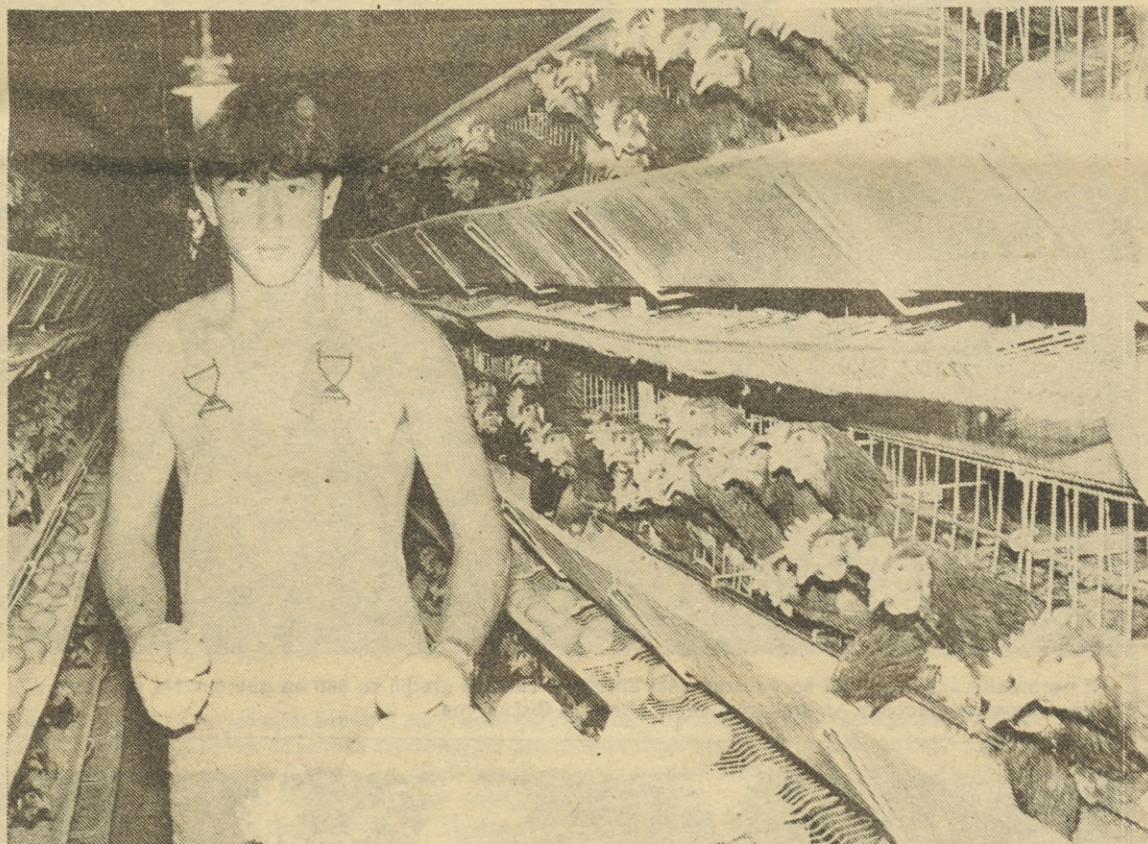
M — ZKZ Mozirje je vključena v reproverigo z Jato, ki ji dobavlja piščance. Jata jih predela in nji-

hovo meso tudi izvaža. Ni pa pravih povezav na področju jajc, kjer nastajajo na trgu občasno hujše težave in se pojavljajo viški.

Mozirčani so me popeljali v svojo kokošjo farmo, ki je zunaj na pogled še kar prijetna, znotraj pa te sprejme kokodakanje 12.000 kokoši, ki imajo komaj kaj prostora za prestopanje z noge na nogo. Dan in naravo zaznajo le skozi okna (če imajo srečo, da so blizu njih). Njihova edina naloga je, da pridno nesejo jajca in se debele. Goje pasmo hisex in povprečna kokoš letno znese 240 jajc, ki jih delavci zadruga sproti pobirajo izpod njih.

Dan in naravo zaznajo le skozi okno...

Delavci zadruga sproti pobirajo jajca izpod razjarjenih kokoši. Vse foto Andrej Dvoršak

V tozdu posestva M-Ljubljanskih mlekarš škoda za 6.000.000

Dipl.ing.gozd. Milan Šinko

Za ublažitev škode v gozdovih

V M-Ljubljanskih mlekarš, TOZD posestva je prizadetih 215 ha (20 % površine) gozdov, kjer bo potrebno posekati 3600 m³ lesa, in to predvsem listavcev. Škoda je ocenjevala na preko 6 milijonov novih dinarjev. Ker je v Mercator-KIT približno 12.500 združenih kmetov in tudi nekaj delovnih organizacij, ki se ukvarjajo z izkoriščanjem gozdov, bomo tudi v sozdu še nekaj časa občutili posledice.

V začetku novembra 1985 ali natančno od 11: do 13. so vremenske razmere povzročile, da se je dež, ki je padel na podhlajeno drevje, spremenil v led in se nabiral v debelo plast, ki ji pravimo žled. Drevesa je potem še dodatno obremenil moker sneg, kar je bilo dovolj za pravo katastrofo v nekaterih gozdovih v višinskem pasu od 600 m do 1000 m nadmorske višine. Drevje je potem

pokalo, se lomilo in ruvalo do konca novembra. V Sloveniji ocenjujejo, da je poškodovanih približno 600.000 m³ vendar je po mnenju nekaterih gozdarjev ta številka vsaj trikrat tolikšna.

Škoda je večplastna in jo lahko razdelimo na kratkoročno oziroma trenutno ter dolgoročno, se pravi tako, da jo bodo čutili še zanamci. Zaradi tega jo je težko

denarno ovrednotiti.

Trenutna škoda se kaže v velikih stroških sečnje, izdelave in spravila poškodovanega drevja (do 35 % večji stroški), gradnji gozdnih vlek, manjši vrednosti lesa zaradi razpok in preloma, manjšem izkoristku in stroških sanacije močno poškodovanih sestojev, saj bo ponekod potrebna popolna obnova gozdov. Nastali bodo tudi stroški, ki so povezani

Razen jajc in kokoši pa ima združba tudi veliko prirejo mleka pri svojih kooperantih. Skupno jih je okoli 860, ki rede 3.800 krav in letno oddajo 9,3 milijonov litrov mleka. Ob letošnjem polletju je bil plan odkupa realiziran komaj 96 — odstotno. Računajo, da se bo položaj, z ustreznim popravkom odkupnih cen popravil, nekaj pa je kriva tudi ekstenzivnost, saj kmetje vse manj uporabljajo močna krmila, kar se pri prireji že pozna, kot ugotavlja Ivan Acman, vodja TZO Kmetijstvo.

V njegovo pristojnost sodijo tudi pitanci, ki jih letno odkupijo do 800 ton žive teže. Imajo 15 rejcev, ki goje od 20 do 40 glav, ostalo pa je povezano z mlečno prirejo, ker od posameznih kmetov letno odkupijo le pet do deset živali.

Ivan Acman je ob obisku v zadruzi dejal, da v zadnjih letih med kmeti upada tudi zanimanje za predelovanje ribeza. Sedaj imajo le 22 kooperantov, ki ga predelajo na 12 hektarjih. Ta pridelava baje upada zaradi nestreznih vremenskih razmer v zadnjih letih in pozebe, ki je zelo prizadela obstoječe nasade. Več zanimanja je za kmečkimi turizem. Zadruga ima kar 34 kmetij s 420 posteljami, za katere je veliko povpraševanje. To dejavnost

usmerjajo zlasti na hribovita območja, ki so zanimiva za turiste, po drugi strani pa omogočajo domačinom, da si izboljšajo dohodek od kmetijske proizvodnje in ne zapuščajo gorskih kmetij.

Za prodajo prostih zmogljivosti skrbe turistične agencije, predvsem Kompas, s katerim imajo sklenjen tudi samoupravni sporazum o prodaji. Vendar v zadruzi pravijo, da od tega turizma oni nimajo kaj prida dohodka in štejejo to dejavnost le kot pospeševalno za razvoj drugih kmetijskih področij, ki jim kasneje dajo več dohodka.

Bolj donosna je obrtna kooperacija, v katero so vključeni obrtniki iz cele države. Sprva so načrtovali, da bi to bili le obrtniki lesne stroke, a so kasneje ugotovili, da je moč z drobnim gospodarstvom kar lepo zaslužiti. Zadruga je odkupila tudi licenco Edvarda Goloba za izdelavo ROMI barvic, ki jih sedaj uspešno izvaža v Zvezno republiko Nemčijo. Podpisali so že novo pogodbo v vrednosti 20 milijonov dinarjev, lani pa so jih izvozili za skupno okoli 30 milijonov dinarjev. Ob barvicah so njihovi izdelki tudi korekturni laki in lističi, brez katerih si sodobnega pisarniškega poslovanja ne moremo več zamisljati.

Hmelj je treba prebrati, preden gre v nadaljnjo obdelavo

s spremembami gozdnogospodarskih načrtov.

Dolgoročna škoda pa se kaže v izpadu lesne mase in prirastka ter s tem povezanim izpadom dohodka za več deset let. To bodo čutili lastniki gozdov, katerim dohodek iz gozda predstavlja pomemben delež skupnega dohodka. K dolgoročni škodi je potrebno prišteti tudi močno povečane izdatke za nego in varstvo gozdov zaradi zmanjšane biološke stabilnosti gozdov.

Ker sta posek in spravilo v poškodovanih gozdovih izredno zahtevni opravila, se bo treba nanju dobro pripraviti. V nasprotnem primeru bomo lahko k trenutni in dolgoročni škodi prišteli tudi posledice zaradi nesreč pri delu. Gozdna gospodarstva pripravljajo načrte za sanacijo gozdov in se trudijo, da bo vsak lastnik gozda, kjer so posledice žle-

da, v najkrajšem času prišel na vrsto.

Kljub vsem izrednim razmeram še vedno veljajo vsa določila Zakona o gozdovih, kar pomeni, da se lesa brez vednosti gozdarjev ne sme premikati. Delo in promet z lesom morata biti evidentirana v nasprotnem primeru bodo gozdarji ukrepali po določbah zakona. Gozdarji bodo poskušali uveljaviti nekatere ugodnosti, tako da bi kmetje čim manj občutili posledice naravne ujme. Pri pristojnih občinskih organih bodo poskušali doseči, da bi bila blagovna proizvodnja iz poškodovanih gozdov manj obdavčena. Kmetje bodo lahko zaprosili za pomoč rizičnega sklada, organizirana bo tudi posebna nadzorna služba. Ker bodo ukrepi po gozdnih gospodarstvih različni, bodo natančneje pojasnili organizacijo sanacije revirni gozdarji.

M-KZ Trebnje sodeluje v mednarodnem projektu

Andrej Dvoršak

FAO za hitrejši razvoj Suhe Krajine

Mednarodna organizacija FAO vsako leto izbere več programov za razvoj kmetijstva, v raznih deželah sveta. Tako je podprla tudi program Mercator-Kmetijske zadruge Trebnje, s katerim ta želi povečati proizvodnjo na nerazvitem območju Suhe Krajine. Pravzaprav kmetijska zadruga skupaj s Skupščino občine Trebnje le sodeluje pri tem programu, katerega glavni nosilec je Biotehnična fakulteta in Ljubljane.

»FAO si zelo prizadeva, da bi se ohranila posamezna kmetijska območja, da bi se na njih povečala proizvodnja in zagotovili ljudem normalni življenjski pogoji. Predvsem gre za nerazvita področja, kjer samo kmetijstvo ne prinaša dovolj zaslužka. Strokovnjaki zato iščejo ustrezne dopolnilne programe, ki bi obdržali ljudi na zemlji,« je o sodelovanju te mednarodne organizacije z Mercatorjevo Kmetijsko zadrugo, povedal njen direktor Kotar.

Razumljivo je, da FAO ne bo dal denarja, pač pa njegovo po-

moč predstavljajo strokovnjaki iz mnogih dežel, ki skušajo pozitivne izkušnje iz lastnega okolja prenesti drugam. Ta način sodelovanja je zelo učinkovit, saj strokovnjaki že v prvi fazi priprave projekta opozore na napake, ki so jih pri podobnih projektih že opazili.

Z našo Biotehnično fakulteto in Trebanjci sodelujejo strokovnjaki Avstrije in Zvezne republike Nemčije, ki skušajo najti ustrezne rešitve za boljši kos kruha za okoli 1.800 prebivalcev štirih krajevnih skupnosti. Te so: Knežja

Mercator na Dolenjskem

vas in Svetinje, ki zajemajo več kot 20 odstotkov občine Trebnje.

Osnova programu naj bi bila še naprej kmetijska proizvodnja, ki pa bi jo dopolnili z obrtjo in malim gospodarstvom. To je nujno, saj povprečno gospodarstvo v teh krajevnih skupnostih meri komaj 3,5 hektarja.

Strokovnjaki so že razčlenili vzroke za sedanje stanje in ugotovili, kateri so tisti dejavniki, ki zavirajo razvoj. Celoten program pa bodo pripravili do konca letošnjega leta. Jasno je, da mora biti program takšen, da ga bodo krajani sprejeli »za svojega« ter ga zato tudi dosledno izvajali.

Mercator-Kmetijska zadruga Trebnje bo za izdelavo programa prispevala 10 milijonov dinarjev. Prav tako pa njeni delavci skrbijo za vse priprave, od zbiranja podatkov do anketiranja prebivalcev. V kmetijski zadrugi ocenjujejo, da bodo njeni kadri zaradi sodelovanja pri programu pridobili mnogo novih izkušenj, ki jih bodo kasneje lahko uporabili pri svojem delu.

Popravite v organigramih

Jože Kirm — M-KZ Krka

Manjše število temeljnih organizacij

Po sprejetih sklepih na referendumih so s 1. januarjem začele skupaj poslovati združene temeljne organizacije »Kmetovalec« Novo mesto, »Klas«, »Mirna peč« in »Kmetijstvo« Straža.

Ime združene TZO je: TZO »Kmetovalec« Novo mesto. Sedež TZO je: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 34.

Združene temeljne organizacije združenega dela Brazda, lastna kmetijska proizvodnja, in Agroservis pa so pričele poslovati z novim imenom:

TOZD »Brazda«, agroservis in kmetijstvo, sedež TOZD pa je v Novem mestu, Pot na Gorjance 8.

V času kolin

Na vasi večkrat nanese bese-da na to, kako velikega prašiča so zaklali pri tej ali oni hiši. Za soseda Janeza je bilo po celi vasi znano, da so vedno klali bolj majhnega prašiča, pa se je iz tega ro dila tale šala:

Ko so pri Janezu zjutraj zaklali prašiča, voda v brzoparilniku še ni zavrela, da bi prašiča lahko »ošopali«. Zato je gospodinja klavca in sosede, ki so prišli pomagat, povabila v hišo na žganje.

Ko so prišli iz hiše, da bi nadaljevali z delom ni, bilo prašiča

nikjer. Iskali so ga okrog gospodarskega poslopja in po gozdu. Nekdo je stekel pogledat k sosedu. Vendar prašiča ni bilo nikjer. Končno je nekdo pogledal proti krošnji oreha in zagledal mačka, ki si je tja odnesel prašiča.

V sosednji vasi je bilo drugače:

Ko je mesar ogledoval svinjo, ki jo je gospodinja spustila na dvorišče, je ugotovil: »To je pa res lepa in velika prasica, takšne še nisem videl!«

Gospodinja pa: »Saj, ko bom jaz umrla, ne bo nikdar več takšne prasice pri hiši!«

25-letnica Mercator-Standarda

Ljuba Sukovič

Slovesnost v Novem mestu

Že v decemberski številki glasila Mercator smo poročali o 25-letnem jubileju Mercator-Standarda in delavce ter kmete sozda seznanili z razvojem in delom dolenjskega kolektiva.

V počastitev jubileja je bilo v soboto, 14. decembra 1985, organizirano srečanje delavcev v prostorih doma za učence Majde Silc, kamor so bili vabljeni tudi nekdanji, zdaj že upokojeni, vodilni delavci, Viktor Kotnik, Anica Šmajdek in Anton Vovko, ki so delali v delovni organizaciji od njene ustanovitve decembra 1960. leta do upokojitve.

V kulturnem delu je z izborom slovenskih narodnih, dalmatinskih in drugih pesmi nastopil Šentjernejski oktet, katerega član je tudi poslovodja naše blagovnice v Šentjerneju, Alojz Bambič.

Predsednik delavskega sveta Jože Markovič je v slovesnem govoru delavcem orisal celoten razvoj, uspehe in težave naše delovne organizacije skozi 25-letno obdobje njenega obstoja. Podeljena so bila tudi priznanja in nagrade delavcem za 25-letno in 10-letno delo.

Iz M-Standarda, Novo mesto

Ljuba Sukovič

Novoletno srečanje upokoјencev

Tradicionalno srečanje upokoјencev M-Standarda Novo mesto, je bilo v petek, 20.12.1985 v prostorih potrošniškega centra v Ločni.

Udeležilo se ga je 25 nekdanjih delavcev, ki so se po letu dni

Po podelitvi priznanj je v pozdravnem govoru direktor Jarnovič prebral še pozdravno brzojavko predsednika PO SOZD MERCATOR-KIT Mirana Goslarja, v kateri se je opravičil, ker se osebno ni mogel udeležiti srečanja ob srebrnem jubileju naše DO in izrekel priznanje za dosedanje uspešno 25-letno delo in želje za nadaljnji uspešni razvoj v okviru sistema SOZD MERCATOR-KIT. Nato je vsem delavcem, posebno jubilarantom, čestital ob pomembnem jubileju in se jim zahvalil za njihov dosednji trud in delo v delovni organizaciji direktor Standarda Ciril Jarnovič. Na koncu je vse navzoče povabil na družabni večer s plesom, kjer se je ob prijetni glasbi ansambla Veseli Martini, razvijo prav prijetno in veselo vzdušje, ki se je nadaljevalo pozno v noč.

Mercator na Dolenjskem

ponovno srečali, da bi obdržali stike z delovno organizacijo, kjer so združevali delo; da bi obujali spomine na minulo delo in da bi izvedeli, kaj se trenutno dela in dogaja v njihovi nekdanji »službi«.

Kot vedno so jih zanimala različne stvari: od uspešnosti poslovanja v minulem letu do osebnih dohodkov, kadrovskih sprememb in novih delovnih načrtov. Na vsa vprašanja jim je rade volje odgovarjal direktor Ciril Jarnovič in jim hkrati orisal na kratko tudi načrte za to plansko obdobje.

OO sindikata jim je pripravila skromno pogostitev in darila, predsednik IO OO sindikata Andrejčič pa jim je v imenu vseh delavcev zaželel srečno in zdravo 1986. leto.

Z agromelioracijskimi deli so v novomeški Kmetijski zadrugi uredili že 680 ha površin. Na sliki dela s pnevmatskim kladivom na melioracijskem območju Birčna vas

V okviru novoletnih srečanj so se na povabilo Delovne skupnosti SOZD sestali tudi nekdanji upokoјeni direktorji tozdov Mercatorja in KIT.

Mercator — KK Sevnica pred obnovo nasadov

Andrej Dvoršak

Srednjeročno obdobje po načrtu

Tristopetintrideset delavcev v štirih tozdih in DS Mercator — Kmetijskega kombinata Sevnica, ki so nosilci trgovske in kmetijske dejavnosti v občini, ocenjuje, da bodo srednjeročno obdobje, ki se izteka, uspešno zaključili. Zgradili so manipulativno distribucijsko skladišče na Blanci — hladilnico — za tisoč ton jabolk. Ker so precej sredstev vložili v razvoj zasebnega kmetijstva, tudi na tem področju beležijo vidno povečanje proizvodnje.

(→) Odkup mleka od kooperantov se je v petih letih povečal za 50 odstotkov in že presega 4 milijone litrov na dan. Povečala se je tudi proizvodnja živine, za 30 odstotkov oziroma 1.500 glav letno, in proizvodnja hmelja, od 110 na 130 ton. Tržna pridelava jabolk se giblje do 3.000 ton letno. Kljub dvema katastrofama — točama v letih 1983 in 1984, ki sta nam uničila nasade, nismo imeli izgub, zato smo s poslovnimi rezultati zadovoljni,« nam je dejal Albin Ješelnik, direktor Mercator — KK Sevnica.

Te dni se že pospešeno pripravljajo na novo srednjeročno obdobje 1986 — 1990, ki jim bo prineslo vrsto novih težav. Čaka

jih sanacija nasadov, ki jih je uničila letošnja februarjska pozeba. Uničenih je bilo 30 hektarov nasadov jablan in okoli 10 hektarov nasadov ribeza pri kooperantih, veliko škode pa je bilo tudi v vinogradih. Vse to ne bo lahko nadomestiti, saj traja več let, preden nove jablane dosežejo polno rodnost.

V prihodnjem srednjeročnem obdobju bo stekla tudi gradnja savskih elektrarn. Že gradnja prve, pri Vrhovem, bo za M — Kmetijski kombinat Sevnica pomenila novo zagato, saj bodo zaradi nje okrnjene obdelovalne površine. Poplavljenih bo sedem hektarjev prvovrstnih obdelovalnih površin, zaradi visoke talnice pa bo ogro-

ženih še dodatnih 25 hektarjev polj.

Nič manj pereča niso vprašanja trgovine, saj Sevnica leži na meji interesnih območij našega sozda in sozda Merx. V M — KK Sevnica menijo, da bi MERCATOR — KIT moral bolj prisluhniti njihovim razvojnim programom na področju trgovine, kjer doslej še ni bila realizirana nobena investicija iz združenih sredstev. Sevnica je sedaj verjetno edina slovenska občina brez lastne trgovske hiše. Imajo okoli 30 manjših trgovin ter lastno klavnico, ki je s povečanjem živinoreje že presegla lokalne okvire.

Ker ima Mercator — Kmetijski kombinat Sevnica svoje trdno mesto v sistemu sozda, mu ni težko spraviti svojega blaga na tržišče. Prav velika kmetijska pridelava, ki je v občini ne bi mogli ustrezno uveljaviti, je bila pred leti vodilo za združitev v sestavljeno organizacijo. Poslovne vezi so danes tako trdne, da si Sevnčani svojega poslovanja skorajda ne morejo predstavljati brez sozdovskih partnerjev.

Mercator v Posavju

M — Kopitarna Sevnica pred novo investicijo

Andrej Dvoršak

Cokle bo zamenjala » obutev za prosti čas«

Vse kaže, da se Kopitarni Sevnica iz sestava SOZD MERCATOR — KIT obetajo boljši časi. Sekretar Kopitarne Milan Poljšak nam je povedal, da so v letošnjem letu uspeli znižati zaloge, kar se je odrazilo na sredstva, ki jih izdvajajo za obresti. V zmanjšanje zalog repromaterialov jih je prisilila ekonomska nuja, saj so ob polletju zaradi njih bili na pragu izgube.

V Kopitarni so si zastavili še vrsto drugih zahtev za izboljšanje poslovanja. Kljub vsemu v prvih devetih mesecih programa, ki so si ga zastavili, niso v celoti izpolnili. V poslovnem poročilu ugotavljajo, da je pri nekaterih izdelkih iz lesa, zlasti kopitih, še preveč škarta, je pa zato izkoriščanje usnja v obratu lesene obutve boljše, kot so predvideli v programu za izboljšanje poslovanja. Vsekakor pa imajo še velike rezerve pri izkoriščanju delovnega časa in kvaliteti izdelkov, za katere je v zadnjem času vse več reklamacij. Zato se bodo morali delavci Kopitarne pri izkoriščanju surovin in delovnega časa obnašati bolj gospodarno.

Ob vsem tem pa v Kopitarni uvajajo nov program obutve za prosti čas, ki naj bi nadomestila cokle, s katerimi je Kopitarna uspešno konkurirala na tržišču. Za nov program so se odločili zato, ker so pričakovali manjšo prodajo lesene obutve. Tržišče pa je letos pokazalo še večje zanimanje za cokle in kaže, da se to ne bo zmanjšalo niti prihodnje leto. Letno proizvedejo v Kopitarni okoli 500.000 cokel, od tega jih 200.000 izvozijo v ZR Nemčijo, nekaj pa še na Dansko in Sovjetsko zvezo.

Naša sevnška tovarna pa je v svetu in tudi pri naši čevljarški industriji mnogo bolj znana po izdelavi kopit, ki jih proizvaja že 99 let. V zadnjem času se preusmerjajo z izdelave lesenih na

plastična kopita, ki so kvalitetnejša in po katerih je na svetovnem tržišču več povpraševanja.

Tehnolog razvoja Slavko Zakšek pravi, da ima tovarna program, ki so stari že desetletja. Lesena obutev je sedaj v zenitu in ne smemo pričakovati, da bi povpraševanje po medelih, ki se praktično niso spremenili že 15 ali 20 let še naraščalo. Zato so se odločili za novo investicijo, ki jim bo omogočala povečati število izdelkov iz plastike in poliuretana. Med nove programe sodi tudi ortopedsko oblikovan podplat iz plute. Tovrstne obutve na našem tržišču še ni, v tujini pa postaja iz leta v leto popularnejša. Ob vsem tem pa bodo izpopolnili klasično leseno coklo tako, da bo imela pregibni podplat in bo uporabna za širši krog ljudi. V les bodo namreč vstavili poseben poliuretanski vložek.

V Kopitarni smo izvedeli, da bodo vsi ti izdelki prišli v redno prodajo konec prihodnjega leta ali v začetku leta 1987. Prav sedaj potekajo zaključne priprave za realizacijo investicije, ki bo stala 330 milijonov dinarjev. Gre predvsem za nakup strojev, ki jih bodo postavili v že obstoječe objekte ter njimi povečali produktivnost in posodobili tehnologijo. Kot kaže sedanje povpraševanje po izdelkih, kakršne name ravajo začeti izdelovati v Sevnici, s plasmajem tako na domačem kot na tuja tržišča ne bodo imeli težav, to pa pomeni tudi ugodnejše poslovne rezultate.

Klavnica v Sevnici. Foto Andrej Dvoršak

Nove brazde

Dr. Leo Šuštaršič — M-Ljubljanske mlekarne

Pokladanje mineralnih vitaminskih mešanic domačim živalim

Oskrba z mlekom in govejim mesom bo v bodoče vse bolj odvisna od naših sposobnosti za pridelovanje in izkoriščanje krme, ki zraste na domačih površinah. Časi krmljenja, zlasti govejih plemenic, ko smo še kar poceni pridelovali mleko in pitali mlado govedo s pokladanjem »iz žaklja«, so za nami. Uskladiti moramo torej obrok tako, da bo po energetskih vrednosti in beljakovinski vsebnosti zadostil dnevnim potrebam goveje plemenice.

Če bo doma pridelana krma kakovostna, dodatki iz vreče pa finančno znosni, lahko govorimo o umnem gospodarjenju, sicer pa bo računica kaj hitro pokazala, da se prireja mleka ne splača, da krave ne gredo po plemenu, kot ponekod pravijo, se ne pojajo ali so prikrite, teleta so slaba, neodporna, krave so kostolomne in raje polegajo kot stojijo, so lizave, pa pojedjo tudi steljo in kakšen kovinski predmet, žico ali žebelj z vsemi posledicami itd.

Omenjeni primeri so povezani z nepravilno oskrbo govedi, tako s hranilnimi snovmi kot tudi z nepravilnim in nezadostnim pokladanjem rudninskih snovi in vitaminskih dodatkov. Če upoštevamo tudi to, da prejmejo krave v dnevnem obroku naprimer z zeleno krmo le okoli 8 kg suhe snovi namesto 14 do 16 kg, potem je jasno, da so kronično lačne, v mleku pa je sušine veliko manj kot postavljenih 8,5 %.

Ugotovljeno je, da je ob prekomernem pokladanju koncentratov (kar bo vedno redkeje) živalski organizem moten pri plod-

nosti plemenic, podvržen prebavnim boleznim, in da je doba izkoriščanja krav molznic krajša; prehitro jih moramo zaradi gospodarnosti reje izločiti. Prav tako je revna krma lahko vzrok, da krave ne gredo po plemenu, kot ponekod pravijo, se ne pojajo ali so prikrite, teleta so slaba, neodporna, krave so kostolomne in raje polegajo kot stojijo, so lizave, pa pojedjo tudi steljo in kakšen kovinski predmet, žico ali žebelj z vsemi posledicami itd.

Zaradi vsega tega pridelujemo krmo sami, na domačem posestvu, doma! Res bo več dela s pravilom, gnojenjem, pokladanjem, s pravilno molžo, bo pa tudi več uspeha in denarnega učinka, ko ne bo potrebno toliko do kupovati.

Res je, da krave na družbenem sektorju prejmejo 13 do 14 kg sušine, vendar je ta iz vreče, polne koncentratov, ne pa od doma pridelanega dobrega sena ali kakovostne travne silaže. Tako krmljenje pa je drago.

Krave premalo pojedjo iz različnih vzrokov: slabe kakovosti in silaže; premalo časa, ko je krma na razpolago; prevelike količine koncentratov z ozirom na osnovno krmo; nepravilnega izračuna dnevnega obroka, nerazvitih ali prizadetih prebavnih organov itd.

Moramo vedeti, da osnovna voluminozna krma (sena, silaža) ne vsebuje dovolj rudninskih

snovi, zlasti kuhinjske soli in fosfatov ter rastlinskih beljakovin, pa tudi karotinov, ki so potrebni za tvorbo A-vitaminov v jetrih. Spravljeno seno izgubi naprimer do aprila ali maja naslednjega leta skoraj vso vitaminsko vrednost. Pri sodobnem izkoriščanju krav molznic so te ugotovitve še posebej pomembne. To pomanjkljivo oskrbo moramo seveda nadomestiti z dodajanjem vitaminsko-rudninskih mešanic, ki so sedaj na voljo. S pravilno oskrbo bomo omogočili pravilen razvoj mladih živali, omogočili trdno zdravje in odpornost plemenic, jih usmerili v ustrezno proizvodnjo in podaljšali njihovo življenjsko dobo.

O razmeroma številnih vrstah rudninskih mešanic pa je potrebno vedeti nekoliko več, kot naprimer o slanih lizalnih kamnih, ki so ponekod v rabi. Ni namreč vseeno, kakšno mešanico bomo uporabili pri določeni kategoriji živali.

Pri kravah molznicah, ki v dobi presušitve zbirajo v telesu rudninske rezerve, da bodo na voljo novorojenemu teletu, zlasti pa ob velikih količinah mleka v prihodnji laktaciji, bomo ponudili posebno rudninsko-vitaminsko mešanico ORVIT, ki je zelo bogata med drugim tudi s t.i. mikroelementi, ki jih sicer živali slabo izkoristijo, jih pa nujno potrebujejo. Tudi v žitnih zrnih ni vedno dovolj vitaminov ali pa so razporejeni v nepravilnem medsebojnem razmerju. Tako priporočamo 45 — 60 dni pred telitvijo dnevno eno veliko žlico ORVIT-a z vodo ali krmo. Tako bomo po-

Nove brazde

rabili 5 — 6 kilogramov te vitaminske mešanice na plemenco. Prepričali se boste, da bodo teleta po porodu vitalna in živahna, da se bo krava pravočasno očistila, rodila se bodo primerno skrčila in pripravila na naslednji cikel. Po telitvi ni več potrebno dodajati ORVIT-a, ampak rudninsko vitaminske mešanice, kot so Kalmin, Biofos, Bovisal, Prefoksal, Fertifos idr. Pri omenjenih mešanicah gre v glavnem za vsebnost kalcija in fosforja v različnih razmerjih.

Vemo, da rudnine prihajajo iz zemlje v rastlino, preko nje pa v živalski organizem. Če je zemljišče primerno gnojeno, bo tudi v rastlinah in v živalskem organizmu primerna količina potrebnih rudnin. Če ni tako, je treba dodati manjkajoče rudnine. V teh primerih dodajamo KALMIN, kjer je razmerje kalcija in fosforja 2:1 in je torej več kalcija (apnenca). V primerih, ko gre za zdravljenje ali motnje v reprodukciji, pa bomo segli po mešanici imenovani BIOFOS. To je že skoraj zdravilo, saj je v njem razmerje med kalcijem in fosforom 1:1,4. Našim uporabe je razviden iz priloženih navodil ali po veterinarskem nasvetu.

Pripravila
dr. Leo Šuštaršič
M-Ljubljanske mlekarne,
Razvojni sektor
in mag. Bojan Čampa,
Tovarna izdelav LEK

Vesti iz tozda Trgovina Rakek

Sergej Paternost

Preurejen market

V petek, 27.12.1985, je predsednik delavskega sveta v tozdu Trgovina Rakek svečano odprl na novo preurejeni market v prostorih bivše blagovnice in pošte v Starem trgu pri Ložu.

Otvoritve so se udeležili predsednik SO in predsednik IS občine Cerknica, predstavniki družbenopolitičnih organizacij občine, sôzda MERCATOR-KIT iz Ljubljane, Mercator-Nanosa in večje število krajanov. Preureditev blagovnice je sestavni del sanacijskega načrta tozda Trgovina Rakek, saj je blagovnica poslovala z izgubo.

Nanosove vesti

Z novim predmetom poslovanja, to je prehranbenim blagom in gospodinjskimi potrebščinami ter oddelkom tekstilnega blaga v prostorih bivše pošte, bo trgovina ustregla povpraševanju prebivalstva loške občine. Investicija je veljala okoli 28 milijonov dinarjev.

Notranji prostori marketa v Starem trgu so lično urejeni, pa tudi izbira blaga je zadovoljiva

Stari trg, 27. decembra 1985

Jasna Lekan

Voščilnica ob otvoritvi

Največji dogodek doline je otvoritev te trgovine, ker to prednovoletni je čas recimo, prinesel jo Dedek je Mraz.

Slavkino srce bo končno pri miru, saj zadnje tedne je bila stalno v diru, je tekala ves čas sem in pa tja, tako, da se ji že na postavi pozna.

So delavci težko sopihali, ko so podirali, gradili in štrihali, trgovke vse od sebe so dale, kar naprej so nekam bezljale.

Potrošnikom malo je žal, ker v dolini spet mir bo nastal, saj veste, preljubi krajanj, da bilo je tu kot v Ljubljani.

Ko se razširil je Nanosov TOZD, manjkalo je tu le zmajski še most, če pa bi stal, bi ga kupci podrli, ko brez manire v »štacuno« bi drli.

Trgovke so se najbolj trudile, saj so kar blede okoli hodile, popravile so trgovski sloves, saj so enkrat delale čisto zares.

Direktor ves tresoč in premri tablete za živce je žrl, po dolini je tekal z vročino pa seveda še z gnojno angino.

Hodil ves je rdeč, grel kakor krušna je peč, marsikoga je le grdo pogledal, ker mu je na srečo glas odpovedal.

Vendar pa vsem vam na znanje, direktorju res gre priznanje, hudo je že, če imaš eno babo, ne pa toliko, kot jih ima on pod sabo.

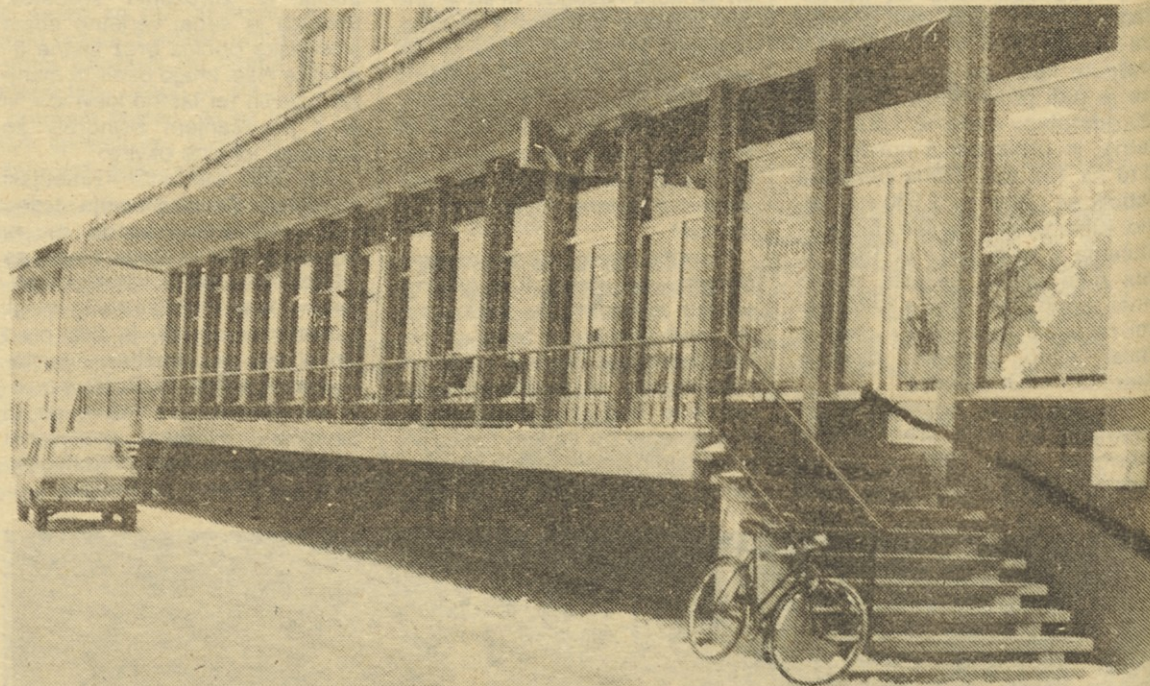
Prostor p...p je, kar krasen, Božo bo tu še bolj glasen, zdaj se bo narod v dveh vrstah nerviral, ko bo spet celo dolino obiral.

Ko stal boš v prvi ali drugi vrsti, boš zvedel, kdo spet leži pri nas v krsti, povedal ti bo veselega lica, kdaj maša je ali pa veselica.

Drugače pa vam zdaj bo lepo, vam več na glavo kapljalo ne bo, saj do sedaj vse trgovke, velike in majhne od same vlage ste bile fajhtne.

Zdaj boste z nasmehom osvajale, ko boste nam, kupcem, prodajale, lepo bo gledati vas, saj bo polno kruha, kave, klobas.

Trgovina bo vedno vsa založena, manjkala stvar ne bo prav nobena, in, ko bodo stranke k vam prihitele, boste od same sreče žarele.

Zunanji videz preurejenega marketa v Starem trgu

Predavanje, ki je potegnilo

Peter Marinšek

Pomen in vloga športne rekreacije v delovni organizaciji

Gornji naslov je bil tema predavanja, ki ga je odbor za rekreacijo in šport organiziral 12. decembra v prostorih obrata družbene prehrane Mercator-Nanosa v Postojni.

Pri organizaciji predavanja je bil odbor deležen vse podpore s strani OOS ter vodstva DO in TOZD, ki imajo sedež v Postojni. Velika prednost je bila, da je bilo odboru omogočeno organizirati predavanje pred iztekom delovnega časa. Zaradi razlogov teritorialne narave je bilo predavanje namenjeno predvsem delavcem tozdov s sedežem v Postojni ter delavcem skupnih služb. Čeprav smo bili zaradi povečanega obsega dela v trgovini in, v vseh spremljajočih dejavnostih v skrbah za udeležbo na predavanju,

se je zgubila že ob zanimanju delavcev v času obveščanja. Na predavanju dr. Hermana Berčiča, profesorja na fakulteti za telesno kulturo v Ljubljani, se je zbralo nad 50 delavcev. Izredno preprost in dostopen način predavanja, obogaten z diapozitivi, je pritegnil udeležence, da so z zanimanjem spremljali predavateljevo izvajanje. Ob koncu predavanja je bila podana še informacija o možnostih organizirane rekreacije za vse zaposlene delavce v M-Nanosu. Po krajši razpravi, ki je sledila, so se delavci razšli prepričani o pomenu, ki ga ima športna rekreacija za delovnega človeka današnjega časa.

Sindikalni občni zbori na Postojnskem

Sergej Paternost

Zbori ločeni, zabava skupna

Letos so se prvič predstavniki sindikata tozdov Grosist, Izbira, TMI in Delovne skupnosti dogovorili, da opravijo letne občne zборе sindikata istočasno in s skupnim družabnim srečanjem.

Tako so se zbrali delavci vseh tozdov in DSSS v soboto 21.12.1985 v prostorih Motela v Postojni, kjer so opravili v ločenih prostorih svoje letne občne zборе, nato pa se sešli na skupni družabni prireditvi. Menimo, da je taka oblika povezovanja delavcev, ki delajo v enem kraju, pozitivna. Kljub prosti soboti se je zborov udeležilo veliko število delavcev.

Zbori so opravili obračun dela za minulo leto in se dogovorili za delo v letu 1986. Izvolili so tudi nova vodstva sindikata. Delavcem so postregli okusno večerjo z izdelki tozda TMI Postojna. Za ples in zabavo pa je poskrbel nasambel Metronomi iz Postojne.

Na obćnem zboru Delovne skupnosti je predsednik IO sindikata Janez Novak podelil priznanja za večkratno prostovoljno podarjeno kri

Na obćnem zboru Delovne skupnosti je predsednik IO sindikata Janez Novak podelil priznanja za večkratno prostovoljno podarjeno kri

Predsednikovanje sindikalnemu zboru v tozdu Grosist Postojna je bilo zaupano Petru Marinskû

Na družabnem srečanju, ki je sledilo, se je delavkam marketa iz Postojne pridružil njihov direktor Iztok Mislej

Tudi kruh in pecivo bo moč prodajati na samopostrežni način

Janko Slabe

Novi prodajni avtomati

Vse trgovske delovne organizacije želimo seznaniti z novostjo, ki se ponuja na področju prodaje kruha in peciva. Gre za projekt opreme, ki bo omogočil samopostrežni način prodaje kruha in peciva.

To so avtomati »Praktik« H-84 — za prodajo hlebčkov, »Praktik« Š-84 — za prodajo štruc in »Praktik« P-84 — za prodajo peciva. Vsi avtomati imajo obliko pravokotne prizme, izdelani so iz nerjavečih kovinskih materialov. Na sprednji strani so okenca, oziroma odzjemne odprtine, iz katerih kupci sami jemljejo kruh ali pecivo. V odzjemni odprtini je vedno samo po en hlebček, ena štruca ter po dva kosa peciva.

Notranji — funkcionalni del avtomata deluje tako, da v trenutku, ko kupec vzame hlebček, štruco ali pecivo iz odzjemne odprtine, zdrsne na izpraznjeni prostor drugo.

V avtomatih se lahko kruh tudi normalno ohlaja, zaščiten je proti onesnaženju in otipavanju, pa tudi vračanje že vzetega kruha nazaj v avtomat ni mogoče. Čas, ki je potreben, da si kupec na ta

način postreže s kruhom in pecivom, se giblje od 3 do 5 sekund, kar je v primerjavi s sedanjim, klasičnim načinom, znatno hitreje.

Delo prodajnega osebja je pri takem načinu prodaje, samo polnjenje avtomatov, ko se ti izprazni. Z enkratnim polnjenjem lahko v avtomate vložimo: 25 hlebčkov do teže 1 kg, 30 do 40 štruc (odvisno od teže, oziroma velikosti) in 10 do 15 kg peciva (žemlje, makovke in podobno).

Delovanje avtomatov temelji izključno na ustreznih konstrukcijskih rešitvah (brez dodatne energije), postavljeni pa so lahko v samopostrežno linijo na pult ali podvoze s kolesi, odvisno od potreb trgovine.

Glede na izbiro odstotkov kruha v Sloveniji bi lahko s pomočjo teh avtomatov prodajali več kot 60 odstotkov kruha in peciva,

medtem ko posebne vrste kruha, rezani kruh in nekatere vrste peciva prodajale še naprej na klasični način.

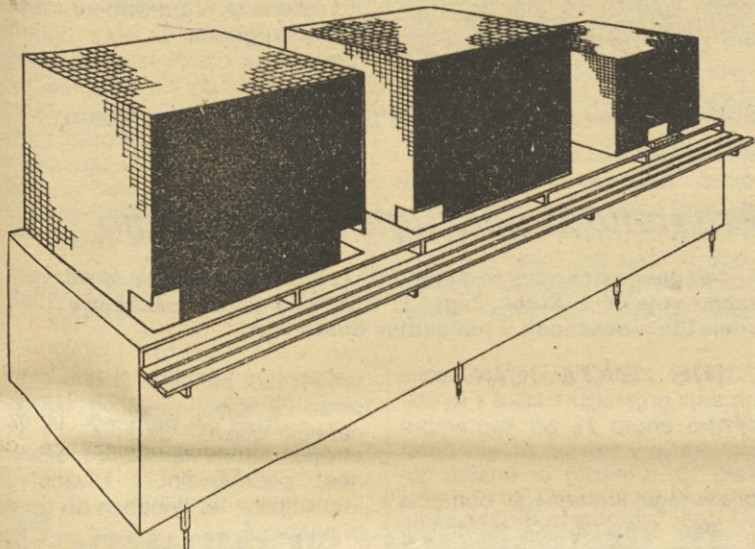
Uporaba teh avtomatov nudi tudi samopostrežnim in ostalim trgovinam pri prodaji kruha in peciva sledeče pozitivne učinke:

- razbremenitev prodajnega osebja, v trgovinah z velikim prometom bi lahko število osebja pri prodaji kruha in peciva zmanjšali,

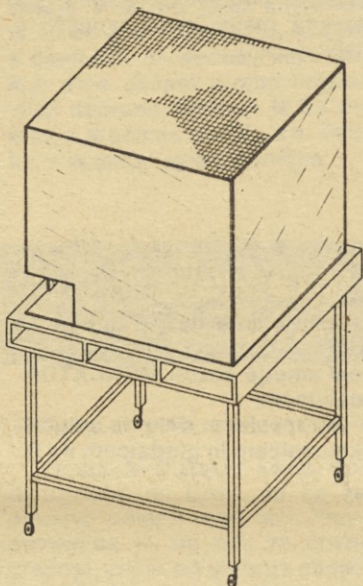
- zaradi izredno hitre postrežbe ne bi prihajalo do čakanja kupcev v vrstah, kar se sedaj dogaja, zlasti ob prodajnih konicah,

- tak način prodaje je tudi iz estetskega vidika sodobnejši od sedanjega in predstavlja na tem področju določeno stopnjo napredka, kar si lahko ogledamo v bližnjih trgovinah Avstrije in Italije, kjer so avtomati postali že standard sodobne samopostrežne trgovine.

Zaradi navedenih prednosti bi bilo koristno, da o uvajanju novega — samopostrežnega načina prodaje kruha in peciva začnete razmišljati v vsaki trgovski delovni organizaciji in da pretehtate možnosti za uvajanje te opreme v vaše trgovine, zlasti v samopostrežne prodajalne.

Izvedba na pultu

Model »Praktik« Š/84 za samopostrežno prodajo štruc — izvedba na podvozju

Priznanje, ki ga ni mogoče več izročiti

Prav v decemberskih dneh, ko smo navadno vsak mesec skupaj zaključevali izdajo »Mercatorja«, so nam sporočili, da se je na službeni vožnji smrtno ponesrečil Dušan Lajovic, tehnični urednik našega glasila od julija 1978 dalje.

Kaj bi človek dal, da bi to, kar se nam bo zapisalo o njem, mogoče slišati ali prebrati — kajti vse premalo je bil deležen priznanja za tisto, kar je pomenil — tudi z naše strani. Težko bomo našli tako pozhrtvovalnega, disciplinirane in natančnega sodelavca, hkrati pa tovariša, kakršen je bil Dušan. Celo oddih na morju je prekinil, kadar je imel časopis iziti sredi poletja. V vseh letih sodelovanja, sedem jih je bilo, ni enkrat samkrat zamudil ure oddaje gradiva ali da bi bil izdelek nepopoln. Natančnost, vestnost in doslednost niso ravno široko priznane lastnosti, pa tudi dokaj

energije je treba imeti zanje v naših razmerah — in če je imel Dušan kje konflikte, jih je imel v tem oziru. Enako tenkovesten je bil v osebnih odnosih. Pojmi kot oče, mož, »kolega« so bile zanj posvečene ustanove, proti njim ne bi bil mogel zagrešiti niti najmanjšega izdajstva. Sam jih je, žal, doživljal. Redko so posejani ljudje, ki so tako pozorni do svoje okolice, kakor je bil Dušan Lajovic. Vsem, ki se je z njimi spopri-

jateljil v delovnih ali osebnih stikih, je nudil, če je bilo treba, zavetje, pomoč in varnost. Žal smo se tega globlje zavedli šele ob dokončnosti dejstva, da ta, ki nas je povezoval, ne bo več stopil med nas.

Najhuje nam je, da tega ne more več slišati ali prebrati, in da ga ne bo nikoli več. Groza izgube pa je v tem, da so taki ljudje vse bolj redki.

Uredništvo Mercatorja

V spomin Francu Skrtu

Kolektiv gostinskih delavcev tozda Ajdovščina v Ljubljani se je v decembru z žalostjo poslovil od umrlega dolgoletnega sodelavca Franca Skrta.

Rojen je bil 4. oktobra 1926 v Levpi pri Kanalu in kot Slovenec doživljal izkušnje s fašističnem režimom že pred vojno. Leta 1943 je bil interniran, vendar je pobegnil in postal mitraljezec v III. prekomorski brigadi.

Takoj po vojni se je zaposlil v gostinstvu in v stroki ostal do upokojitve. Od natakarja v Domu JLA, šefa strežbe v Domu Maksa Perca, preko hotela Turist in Slon, do direktorja gostinskega podjetja Delavski dom je peljala njegova poklicna pot v okvir naše delovne organizacije Mercator-Hoteli gostinstvo v Ljubljani. V Delavskem domu je najprej izpeljal združitev restavracije s prenočitvenim delom, zatem pa delal na izboljšanju strokovnosti v sestavi zaposlenih, na urejanju delovnih pogojev ter dvigal družbeni in osebni standard zaposle-

nih. Poskrbel je tudi za uspeh združitve Delavskega doma s tedanjo Kavarno Evropa in nato v skupni tozdi Ajdovščina v Ljubljani. Zaradi bogatih izkušenj je bil poslan leta 1983 preko Mercator-Mednarodne trgovine v Libijo za vodjo gostinstva. Po vrnitvi leta 1984 se je upokojil.

Ko je odhajal v pokoj, je bil še poln načrtov, čebelarških, vrtnarskih, potovalnih... Bolezen mu jih je vse prekmalu prekrizala. Pogrešali bomo njegovo tovarštvo, sočutnost in splošno humanost, s katerimi je bil obdarjen v največji meri.

Sodelavci

Nanosove vesti

Nanosove vesti

Ob mesecu požarne varnosti

Dušan Đorđević

Brizgalna — darilo Franca Jožefa

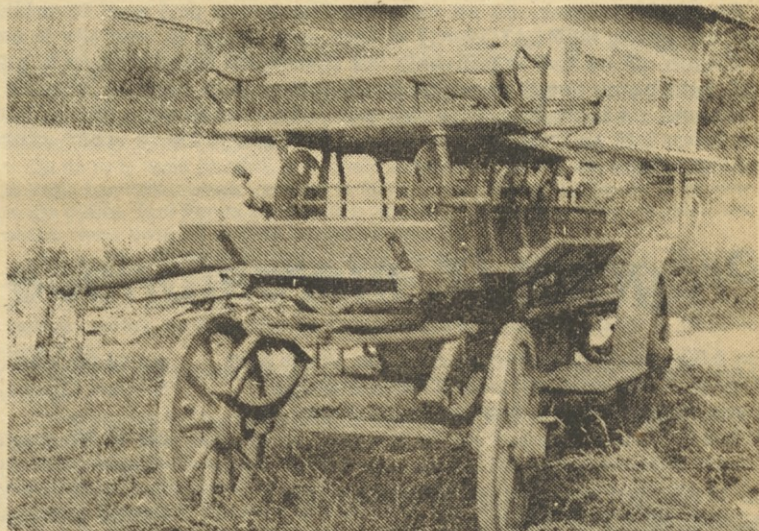
Kljub temu, da je mesec požarne varnosti pač omejen na določen mesec v tekočem letu, bi morala biti požarna varnost sestavni del družbene samozaščite pri nas vsak dan, na delovnem mestu, v bivalnem okolju itd. Zavedati se moramo, koliko materialne škode povzroča požar. Davek požaru so večkrat tudi človeške žrtve. Pomembno je, da v varovanju pred požari delujemo preventivno. Seznanjeni moramo biti, kako se ravna z gasilnimi aparati, »o kritičnih mestih« v okolju, kjer delamo in živimo, kjer je možnost nastanka požara itd.

Ob tem, kako so to področje »urejali« leta 1883 v okolici Postojne, bi na kratko opisal sledeč dogodek:

Leta 1883 je cesar Franc Jožef I. potoval na obisk v že takrat znano Postojnsko jamo. Že med potjo iz Ljubljane proti Postojni je izvedel za velik požar, ki je ogrožal naselje Veliki Otok v bližini Postojne. Pred ogledom Postojnske jame si je ogledal požarišče v Velikem Otoku. Sam je ugotovil, da so bili domači gasilci zelo slabo opremljeni, zato jim je obljubil za takratni čas moderno ročno brizgalno in ostalo opremo. Obljubo, ki jo je dal, je tudi izpolnil. To ročno brizgalno so domači gasilci uporabljali vse dotlej, dokler je obstajalo gasil-

sko društvo. Gasilski dom je v kasnejših letih mladina preuredila v mladinski klub. Tako je omejena brizgalna pod milim nebom kljubovala zobu časa. Toda brizgalno je neki domačin kljub temu spravil v staro »šupo« v domačiji v Velikem Otoku.

V letošnjem letu so prizadevni gasilci GD Postojna brizgalno »povlekli iz naftalina«. Za preureditev brizgalne so porabili več kot 100 ur (zaščita, obnova itd.). Brizgalna je bila ob mesecu požarne varnosti razstavljena v Postojni in je vzbudila veliko zanimanja. Med drugimi si jo je ogledalo veliko število šolarjev. Na brizgalni je še vidna ploščica, ki spominja na opisani dogodek.

Brizgalna iz leta 1883 — darilo cesarja Franca Jožefa I. gasilec v Velikem Otoku pri Postojni.

Sergej Paternost

Pravnik svetuje

Delavec se je določenega dne udeležil prostovoljne krvodajalske akcije. Vprašanje je, ali ima za tisti dan pravico do izrednega plačanege dopusta in kaj se zgodi, če je delavec tisti dan na dopustu, a se vendarle udeleži krvodajalske akcije?

Menimo, da je v prvem primeru zadeva jasna. Po določilih pravilnika o delovnih razmerjih, in sicer v 90. členu, točka 10, ima delavec pravico biti odsoten z dela en dan s pravico nadomestila OD za udeležbo na krvodajalski akciji na dan odvzema krvi.

Za drugi primer, ko je delavec na dopustu, se udeleži odvzema krvi, pa v pravilniku ni najti točnega odgovora. Menimo, da je potrebno analogno uporabiti določila pravilnika o dopustu, ki v 87. členu navaja, da če delavec med dopustom zboli ali mu je iz objektivnih vzrokov onemogočeno nadaljnje koriščenje dopusta, se koriščenje dopusta prekine in nadaljuje, ko neha razlog prekinitve.

V konkretnem primeru bi delavec, ki se je udeležil krvodajalske akcije, imel pravico prekiniti dopust na dan odvzema krvi in ta dan izkoristiti v naslednjih dneh.

Prijateljsko srečanje športnikov M-Sadja zelenjave in Standarda
Ljuba Sukovič

Najboljši rezultat — neodločen rezultat

Da mercatoriada ni le tekmovalstvo v športnih disciplinah, ampak tudi srečanje delavcev vsega Mercatorja, kjer se sklepajo nova poznanstva in prijateljstva, smo že velikokrat dokazali.

Tako so sreča, naključje ali usoda hoteli, da sta se v finalni tekmi v malem nogometu na zadnji letni mercatoriadi pomerili ekipi Sadja-zelenjave iz Ljubljane in Standarda iz Novega mesta.

Obe moštvi sta takrat na Kodeljevem sklenili, da ne bo ostalo le pri tem srečanju, zato je naša skupina za mali nogomet nenehno iskala priložnost, da se ekipi srečata na prijateljski tekmi.

Priložnost se je ponudila v mesecu decembru, ko je naša delovna organizacija praznovala srebrni jubilej. V počastitev tega jubileja smo tudi na športno-rekreativnem področju želeli prispevati k uspehom naše delovne organizacije. Zato smo organizirali prijateljsko tekmo v malem nogometu med ekipo gostov iz M-Sadja zelenjave in domačo ekipo.

Tekma se je začela ob žvižgu sodnika točno ob 15. uri v soboto, 14. decembra 1985 v športni dvorani Marof v Novem mestu. V ekipi Sadja-zelenjave so igrali: Dragan Dasović, Ljubo Ristovski, Željko Pjetković, Zlatko Žuvič, Marjan Debeljak, Ferid Muhović in Mirko Vaupotič, za ekipo Standarda pa so nastopili: Miran Krivec, Anton Strahan, Janez Penca, Jože Žagar, Srečko Jerin, Jože Borse, Darko Fartelj in Jože Sašek.

Fantje obeh strani so dali vse od sebe in prvi polčas se je končal z rezultatom 0 : 2 za Sadje-zelenjavo. Tudi drugi polčas je potekal enako bojovito in športno in končni rezultat tekme je bil neodločen, in sicer 4 : 4. Gole za Standard so dali: Borse 2, Fartelj in Strahan po 1, za Sadje-zelenjavo pa Ristovski 4.

Kot je dejal direktor Standarda, Ciril Jarnovič, ko smo se po tekmi zbrali na srečanju z delavci v počastitev 25-letnice DO, je to najlepši rezultat oziroma izid za tako prijateljsko tekmo in naj bi podobna srečanja organizirali tudi v bodoče.

Tekmovalce obeh skupin smo povabili na večerjo, saj so bili fantje kar izčrpani po naporni tekmi, da so malo nadoknadili izgubljen energijo. Vmes pa je stekel tudi pogovor, kjer smo govorili pretežno o športu in rekreaciji v obeh DO in v sozdu nasploh. Vse informacije smo lahko dobili od predsednika KORŠ-a, Mirka Vaupotiča. Žal se je ekipa iz Ljubljane morala kmalu posloviti.

Kot gostitelji smo se trudili, da bi se naši gostje iz Ljubljane kar najbolje počutili in upamo, da Novega mesta niso zapustili s slabimi vtisi.

Merjenje v podiranju kegljev

Mirko Vaupotič — M-Sadja zelenjava

Najboljši M-Hoteli gostinstvo

Sindikalna organizacija oziroma športni organizatorji Mercator-Sadja zelenjave so na kegljišču Kodeljevo pripravili kegljaško tekmovalstvo, ki se ga je udeležilo 10 moških in 8 ženskih ekip.

Tekmovalstvo je bilo izredno zanimivo, kegljači Mercator-Sadja zelenjave pa niso uspeli ponoviti uspeha z Mercatoriade, saj so bili tokrat boljši kegljači tozda Ilirija (M-Hoteli gostinstvo) iz Ljubljane. Zmagovalci so podrli 1160 kegljev, drugouvrščena ekipa M-Sadja zelenjave 1139, ekipa M-Konditorja pa 1064 kegljev. Četrti so bili tekmovalci Iskre leze, tozda Feriti s 1057 keglji, peta pa ekipa M-Rožnika z 950 podrtimi keglji.

Med posamezniki je zlatomedaljo odnesel Marjan Jožić (M-Hoteli gostinstvo, TOZD Ilirija) z 214 podrtimi keglji, pred Filipom Brezovičem (M-Mesna industrija) z 207 keglji. Kar štirje tekmovalci M-Sadja zelenjave so se uvrstili odlično: Miro Vaupotič, ki je s prav tako 207 keglji tretji, Željko Pjetković, ki je z 205 keglji četrti, sledita pa Sead Mulalić in Andrej Dolžan z 204 podrtimi keglji.

Zanimiva je bila tudi borba v ženski konkurenci, kjer so zmagale tekmovalke M-Sadja ze-

lenjave s 504 keglji, pred ekipo M-Ete s 496 keglji, ekipo tozda Ilirija s 471 keglji, ekipo Mercator-Rožnika s 449 keglji in drugo ekipo organizatorja M-Sadja zelenjave s 418 keglji.

Med posameznicami je bila najboljša Ida Gačman (M-Sadja zelenjava) s 197 keglji (v konkurenci preko 80 tekmovalcev, moških in ženskih, je dosegla osmi rezultat), druga Anica Končan (M-Eta s 178 keglji, tretja Nataša Bergant (M-Rožnik) s 172 keglji, četrta Marjeta Vaupotič (M-Sadja zelenjava) s 168 keglji in peta Branka Hosnar (TOZD Ilirija) s 164 keglji.

Tekmovalstvo se je razen po borbenem oblikovalu tudi po izredno prijateljskem vzdušju, tako da so se ekipe dogovorile, da se v prihodnjem letu ponovno sestanejo, posebej še, ker jim kegljišče na Kodeljevem daje obilo možnosti za pripravo na letne igre sozda MERCATOR-KIT; letošnje predtekmovalstvo mercatoriade je predvideno prav na tem kegljišču.

IX. mercatoriada — Kope — 22. 2. 1986

Koordinacijski odbor za rekreacijo in šport organizira 22. februarja v okviru svojega načrta dela, IX. zimske športne igre delavcev in združenih kmetov sozda MERCATOR-KIT, tokrat že drugič na smučiču Kope nad Slovenj Gradcem.

Poudariti moramo, da so naše športne igre v prvi vrsti tovariško srečanje delavcev in združenih kmetov sozda MERCATOR-KIT in šele nato tekma za medalje in pokale.

Želimo, da na tem tekmovalstvu res sodelujejo samo delavci in združeni kmetje sozda MERCATOR-KIT, zato bomo uvedli preverjanje zdravstvenih in osebnih izkaznic sodelujočih.

Upamo, da bodo tudi letos igre potekale v prijetnem vzdušju, tako v tekmovalnem delu na smučiču, kakor tudi na tovariškem srečanju. Ta zapis je hkrati vabilo vsem tekmovalcem in gledalcem na IX. mercatoriado.

Program IX. mercatoriade

do 9.00: prihod udeležencev na Kope. Vodje ekip dvignejo v informacijski pisarni Partizanskega doma startne številke, startne liste in dobijo vse ostale informacije.

ob 10.00: štart tekmovalstva v veleslalomu po naslednjem vrstnem redu:

moški C	moški D
moški B	ženske C
moški A	ženske B
	ženske A

ob 12.30: štart tekmovalcev v tekih na smučeh po istem vrstnem redu kot pri veleslalomu — s tem, da najprej tekmujejo moški nato ženske;

od 14.00: kosilo za udeležence v športni dvorani v Slovenj Gradcu

ob 16.00: slavnostna podelitev medalj, pokalov in drugih priznanj ter tovariško srečanje udeležencev športnih iger s plesom. Igral bo ansambel Fantje treh dolin.

Opozorilo!

Opozarjamo vse udeležence IX. mercatoriade in še posebej športne referente v DO in TOZD, da prinesejo na Kope potrjene zdravstvene in osebne izkaznice.

— za prva tri mesta v starostni kategoriji se podeljujejo medalje,

— tekmovalstvo je organizirano tudi ekipno, in sicer posebej moške in ženske ekipe,

— za uvrstitev ekipe se štejejo točke iz posamičnega tekmovalstva v vsaki kategoriji, ki se dodeljujejo po FIS-sistemu, in sicer: prvi prejme 25 točk, drugi 20, tretji 15, četrti 12 in nato do petnajstega mesta po točko manj.

Prijave sprejema: SOZD MERCATOR-KIT — za KORŠ, Emonska 8, 61000 Ljubljana, do vključno 7. februarja 1986.

ZA KORŠ
Mirko Vaupotič

Tekmovalne skupine

v veleslalomu

1. Moški
skupina A do 30 let (rojeni 1957 in kasneje)
skupina B od 31 do 40 let (rojeni 1947 do 1956)
skupina C od 41 do 50 let (rojeni 1937 do 1946)
skupina D nad 50 let (rojeni 1936 in prej)

2. Ženske
skupina A do 30 let (rojene 1957 in kasneje)
skupina B od 31 do 40 let (rojene od 1947 do 1956)
skupina C nad 40 let (rojene 1946 in prej)

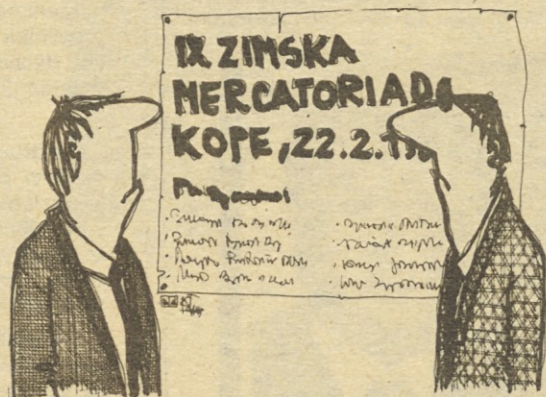
Skupine v teku na smučeh

3. Moški
skupina A do 30 let (rojeni 1957 in kasneje)
skupina B od 31 do 40 let (rojeni 1947 do 1956)
skupina C od 41 do 50 let (rojeni 1937 do 1946)
skupina D nad 50 let (rojeni 1936 in prej)

4. Ženske
skupina A do 30 let (rojene 1957 in kasneje)
skupina B od 31 do 40 let (rojene od 1947 do 1956)
skupina C nad 40 let (rojene 1946 in prej)

Nekaj določil iz pravilnika o tekmovaljih na zimskih športnih igrah:

— moški in ženske tekmujejo v obeh panogah v skupinah v različnih starostnih kategorijah,
— tekmovalci opravijo za uvrstitev samo eno vožnjo oziroma tek,

— Veš, letos ne pojdem. Moji podrejeni bi preveč uživali, ko bi bili daleč pred mano.

Prinesli so vam mleko na dom

Fani Papler

Srečanje nekdanjih razvažalcev mleka

Zamisel in večletna želja Janeza Volaja, vodje študentov, ki so v letih 1952 do 1968 razvažali po Ljubljani mleko, da bi se udeležili prijateljskega srečanja, se je izpolnila. 4. decembra ob 10. uri so se zbrali v sejni sobi na sedežu Mercator-Ljubljanskih mlekarn v Tolstojevi ulici 63.

Mala dvorana je bila nabito polna. Prišlo jih je 54. Pristrčen je bil pogled na nekdanje fante, sedaj že zrele može, v starosti od 35 let dalje. Radi so se udeležili tega srečanja, se med seboj rokovali in zaživel je spomin na tista leta, ko so prostovoljno in radi vršili to človekoljubno delo, ki jim je pomagalo tudi doštudirati in razbremeniti starše, saj so to bili težki časi po drugi svetovni vojni.

Zbrane je najprej pozdravil tovariš Nerad, direktor proizvodnje, nato predsednik Kluba upokojencev mlekarn in jim v nekaj stavkih razložil, kako se odvija potek dela in razvažanje mleka. Ob tem so navzoči obudili spomin na tiste čase in ugotovili, kako se je po tolikih letih, kar so oni opravljali to delo, vse spremenilo. Marsikateri grenak spomin se je utrl na čase, ko so bili še študentje. Razumeli so, da jih starši ne morejo vzdrževati ob študiju, zato so si sami poiskali delo, ki je bilo včasih tudi naporno. Zunaj so bili ob vsakem vremenu, tudi pozimi, ko so bile ceste mokre in polne blata. Morali so zgodaj vstati in oditi tudi v oddaljene poslovalnice ter s kolesom ali triciklom razvažati mleko od stranke do stranke.

Med srečanjem sem sledila temu pogovoru: »Z mamom sva bila

sama. Vedel sem, da me s pokojnino ne more vzdrževati, kaj šele misliti na študij, zato sem se javil za to delo. Nazadnje sem zaslužil več, kot je imela mama pokojnine. Danes sem srečen, da sem se izšolal. Delam kot snemalec na televiziji.«

»Ljubljanci so bili z nami zadovoljni. Kakšna mamica nas je čakala in sprejela že na hodniku, nas povabila v kuhinjo na toplo mleko ali čaj in pobožala po licu 14-letnega fantiča, ki je razvažal mleko, potem pa odšel v šolo neprespan. Našel se je tudi kakšen dober učitelj, ki je z razumevanjem napotil fanta v skriven koteček, da je malo zadremal.«

Fantje so imeli včasih težave z vozili, ko se je pokvarilo kolo. Tudi tricikel je komu izginil: brata, razvažalca mleka, sta ga nekoč našla celo v živalskem vrtu.

Tudi lučke so nosili v hladilniku in imeli težave, če so se jim stopile. Nepozaben spomin na to ima Bojan Marc, na leto 1966. Ko je bilo v Planici tekmovanje skakalcev, je prodal lučko tudi predsedniku Titu.

Nekateri fantje so se zamerili očetom, ko so razvažali mleko — nekaterim se je zdelo to poniževalno in sramotno, vendar tam to ni bilo tako. Vsa čast in spoštovanje tem ljudem, ki so okusili težave, spoznali, kako se služi

svoj kruh ter si s tem celo omogočili šolanje in študij. Ustvarili so si boljše, srečnejše prihodnosti, postali komercialisti, profesorji, psihologi, zdravniki, kemiki — kratka, pošteni in delovni državljani, kakršne naša domovina potrebuje.

Uprava mlekarn je z razumevanjem in v hvaležnosti na tiste čase priredila zakusko in jim v spomin na tiste čase podarila kravate; tovarišica, ki živi v Tolminu in je tudi pomagala svojemu bratu razvažati mleko, je dobila rutico. Na srečanju je bil tudi akademski slikar Štefan Potočnik, ki je v spomin na to srečanje upodobil in svojim nekdanjim sodelavcem podaril značke s sliko tricikla in obeske za ključke.

Ob koncu proslave je pomočnik direktorja proizvodnje, Jože Trontelj, navzočim opisal sedanji potek proizvodnje in jih pospremil na ogled obrata. Sledila je še recitacija »Pot preteklosti«, ki so jo udeleženci navdušeni pozdravili. Razšli so se z željo, da se še kdaj srečajo.

V zvezi z zapisom, objavljenim v decemberski številki glasila Mercator, ki se nanaša na srečanje nekdanjih mlekarn, pa tole: Andrej Dvoršak je zapisal, da na tem srečanju ni bilo opaziti organizatorja Janeza Volaja. V resnici je bil imenovan že ob 9. uri dopoldne, skupaj s člani KU, na sedežu mlekarn, kjer smo skupaj z njim pripravljali dvorano. Navzoč je bil do konca srečanja do 13. ure. Toli-ko v vednost avtorju članka.

Mercator v Ljubljani

V tozdu M-Dolomiti, kamor so di trgovina na Brdu, so se za prenovo odločili maja lani. Pravzaprav pa je šlo bolj za novogradnjo, saj je od starega obehj-ta ostalo le nekaj zunanjih zidov, vse ostalo pa je bilo zgrajeno na novo.

»S prenovo, ki je bila nujna zaradi sanitarno tehničnih pogojev, smo pridobili 113 kvadratnih metrov površin, tako, da ima zgradba sedaj 473 m². Od tega je 158 m² prodajnih prostorov, bife meri 36 m² in mesnica 37 m². Ostalo pa so skladišča. Prenova, ki nas je stala 72 milijonov dinarjev (1,2 milijona je združenih sredstev sozda) je bila izvedena v sedmih mesecih, kot je bilo planirano. Zato tudi ni prišlo do prekoračitve predračunske vrednosti... Sedaj je pred nami ena lepših trgovin v mestu,« je o podrobnostih nove zgradbe povedal Dušan Anžlovar, namestnik direktorja tozda Mercator-Dolomiti.

Pometamo pred svojim pragom

Pismo bralca M.V.

Izložbe pa kar tako...

Nisem velik strokovnjak za aranžiranje, kljub temu pa znam oceniti, kdaj je izložba lepo urejena; ko pridna roka kljub skromnim možnostim prijetno uredi okno trgovine, njen stik s kupcem.

Med redkimi Ljubljanci sem se na praznik republike dopoldne potikal po mestu pa me je odnos ljubljanskih trgovcev pošteno zbodel v oči. Kaj sem videl? Pročelja zgradb so v glavnem krasile zastave, jugoslovanske, slovenske, zastave Zveze komunistov, sem ter tja sprane in strgane — zob časa jim pač ni prizanesel. Izložbe eminentnih trgovskih organizacij — med njimi Mercatorja pa so bile videti klavrne. To, da nekateri tudi običajno ne znajo urediti izložb, jih čistiti in blaga v njih menjati, me ni motilo toliko kot to, da v njih sploh

Janez Volaj se spominja

Mercator-Ljubljanske mlekarn

Ko so še razvažali mleko na dom

Ko so osnovali dostavo mleka na dom, leta 1956, so vse ulice in ceste v Ljubljani prehodili, popisali hišne številke in jih nato razdelili po terenih oziroma poslovalnicah, iz katerih so raznašali mleko po hišah.

V jutranjih urah, ko so dostavljali strankam mleko po domovih, se niso ustrašili slabega vremena. S tricikli so prevozili na desetine kilometrov, prehodili na stotine stopnic, samo zato, da so stranke dobile mleko. Med njimi je marsikdo, ki je stopnice preštel in jih ima še danes v spominu.

Bilo je veliko težav: nekaterim so ukradli tricikel, drugim je počila guma, tretjim se je tricikel prevrnil s polnimi steklenicami mleka, nekateri so zboleli, a so kljub temu premagali te težave in pripe-ljali mleko na cilj. Bilo je veliko težkih pa tudi veliko lepih trenutkov. Tako so s poštenim delom prislužili denar za hrano in študij.

Med njimi so tudi trije najboljši raznašalci mleka na dom, ki so bili pred leti nagrajeni za njihovo požrtvovalno delo z ročnimi urami: Jože Možgan, Maks Tomkijevič, Jože Šmid. Melekarne so si takrat prizadevale, da bi prodale čim več mleka. Tako so imeli mleko že v naprej plačano, denar pa za obratna sredstva.

Mnogi med njimi so ob nedeljah

in praznikih kot kolporterji prodajali sladoled po raznih prireditvah, na primer v Portorožu, Reki, Opatiji, Krškem, Novi Gorici, Kamniku, Brniku, Velenju in po tombolah po vsej Sloveniji; v Ljubljani pa na speedwaju v Šiški, na konjskih dirkah na Ježici, v Javnih skladiščih in na velikih proslavah.

Nekoč so šli prodajat sladoled na motorne dirke v Škofjo Loko. Imeli so nesrečo. V Šiški se je prevrnil avto z dvanajstimi prodajalci. Avto se je vnel in zgorel, na srečo sta bila samo dva lažje opečena. V tistih letih so prodali več tisoč lučk, seveda pa je bila največja prodaja v Planici, kjer so jih vedno prodali tudi preko 20 tisoč. To je bila takrat dobra reklama za Ljubljanske mlekarn, za njih pa dober in pošten zaslužek.

Danes so že vsi po službah, večina ima dobre poklice. Ponosen sem na njih in tudi sami so lahko ponosni nase, da so nekdanje delali pri Ljubljanskih mlekarnah in si pošteno zaslužili kruh.

Kronika za leto 1985, prebrana na srečanju upokojencev M-Ljubljanskih mlekarn, 24. decembra v hotelu Ilirija

Danes smo se tu dobili, da bi se pogovorili, kako smo leto preživeli in kaj v njem smo doživeli.

Zamenjali meso smo in klobase kar za repo, zelje, kar je še najceneje, saj naprej živeti nas zelo skrbi, ker se iz dneva v dan vse draži, pokojnica pa samo za par procentov gor sfrči.

Da na to bi malo pozabili, smo izlete priredili. Letos sta bila kar dva, za kar je treba bilo veliko blaga, Janezek in Brko močno sta se trudila, da za to valuto sta dobila. Tudi Pepca in Fani nista zaostali — kuverte pridno sta pisali, vse ostale člane obvestili in prav noben'ga izpustili.

Izlet po Makedoniji bi bil še bolj vesel, če nam Brko ne bi omedlel. Na srečo vse lepo naprej je teklo, ker je srce njegovo reklo, da se še ne bo izteklo. Bili smo vsi tako veseli, da smo kar lepo zapeli: radii še dolgo bi živeli in med zvezde poleteli. Se Reganček za to zelo zanima, le nekaj ga skrbi — deviz za take le ni!

Kultura medčloveških odnosov je že taka, da o njej na drevju vsaka sraka kvaka.

Za rekreacijo in šport je mladim preskrbljeno, šport drago se zdaj plačuje: fuzbalisti kar lepo živijo, pa še stan'vanja za svoj trud dobijo.

Proizvajalci in komunalci storitve nam dražijo, njih izgube se nazaj dobijo. Narod jih zato plačuje in na lenuhe se huduje.

Savca, Dravca in Moravca tudi se jezijo, ker v svinjarijah se valovijo.

Res je čudno, da tako lepo napredujem, pa nihče me ne pohvali, je ihtela inflacija.

Tudi Matilda se je odločila in ni od nas noben'ga letos povabila. Rekla je tako, da živeti je lepo, čeprav je letos vse preklet' drago.

Naši malčki pa, ki v prvi razred hodijo, težke torbe na ramah nosijo. Sicer so stari šele sedem let, pa bodo kmal' preklinjali ta svet, saj hrbtenice že se jim krivijo, čeprav drugač' lepo živijo. Tudi mi smo invalidi: živeli smo od bor-nih plač, pred leti, ko ni bilo še dolgih hlač. Zato kolena nas bolijo, a vendar radi še živimo.

Marsikaj smo doživeli, a za naprej samo si to želimo, da bi zdravi, srečni, v miru še naprej živeli in malo več premoga imeli. To so naše srčne želje, v kaj drugega naj nas ne vleče poželjenje.

Fani Papler

Nova trgovina na Brdu

Andrej Dvoršak

Pomembna pridobitev za krajanje in M-Dolomite

»Danes, ko nam Mercator slovesno predaja prenovljeno trgovino, mi misli in spomini uhajajo daleč nazaj, ko smo še kot »brdniška mularija« potpežljivo čakali za lesenim pultom, se prerivali, kazali s prsti na police, mečkali in brali spiske z živili, ki ga je postavila mama ali stara mama, ter po navadi pozabili polovico stvari, bodisi zaradi lastne zbežanosti ali pa zaradi upravičene nestrpnosti trgovcev, ki so morali zadovoljevati iz leta v leto večje potrebe krajanov Brda in Vrhovc,« je ob otvoritvi prenovljene trgovske zgradbe na Brdu dejal Mile Vreg, predstavnik krajevnega skupnosti Brdo.

»Bolj ko smo odrasčali, več nas je bilo in več kot nas je bilo, večje so bile naše potrebe in z njimi so se stopnjevale vedno pogostejše zahteve po novi trgovini. A zdelo se je, da se gradnja trgovine prelaga iz ene petletke v drugo, iz druge v tretjo, ob vsemogočih obljubah, podporah,

sklepih, načrtih, idejah in poskusih. Kljub mnogim porazom, trmasto in včasih nestrpno Brdo tudi tokrat ni vrglo puške v kuruzo. In krajevna skupnost se za novo trgovino ni borila sama, borili so se tudi delavci v tej trgovini, saj so se oni najbolj zavedali v kakšnih prostorskih in sanitarnohigienskih pogojih so dolga leta zagotavljali preskrbo v naši krajevni skupnosti.

Končno smo z veliko pomočjo upravnih organov občine Vič in mesta Ljubljana ter seveda s pomočjo Mercatorja naredili v tem letu križ čez staro trgovino. Zato se v imenu krajanov Brda, Krajevnega skupnosti in Potrošniškega sveta zahvaljujemo vsem, ki so kakorkoli prispevali k izredno hitri gradnji nove in sodobne samopostrežne trgovine z ločenim bifejem in mesnico.

Ob novem vrtcu, 30. telefonskih priključkih na območju Griča, ter ob nekaj metrih novega vodovoda in kanalizacije je nova trgovina, ki je pomembna prav za vse krajanje, najpomembnejša in edina pridobitev v zadnjih 20 letih in zaradi tega smo na Brdu še posebej veseli,« je zaključil tovariš Vreg.

Mile Vreg, predstavnik krajevnega skupnosti Brdo, ob otvoritvi nove trgovine. Foto Andrej Dvoršak

ženi za izdelavo in nabavo takih obeležij, ali morda zajec tiči še kje višje: tam, kjer skrbe za zunanji videz sozda MERCATOR-KIT? Bližajoč se železniški postaji sem se zgrozil. Mercator-Rožnikova trgovina na Miklošičevi ulici je bila v celotni velikosti trgovine — vsa izložbena okna — zastrta z zeleno, vsej prej kot čisto zaveso, na vratih pa napis, da bodo za praznike dežurni v nedeljo med osmo in dvanajsto uro — in nič več! Mislim, da bi ta »nič več« morali natisniti z največjimi črkami in vse skupaj predati disciplinskimi komisijam. Morda bi se šele potem kaj premaknilo.

Novost iz Mercator-Ete
Mile Bitenc

Ketchup in majoneza v novi embalaži

Majhne rumene blazinice, napolnjene z gorčico, so zaorale ledi-
no Mercator Etinega programa izdelkov v mini embalaži. Pojavile
so se spomladi in zdaj jih najdemo že skorajda na vsakem prodaj-
nem mestu.

Že takrat so v M-Eti dejali, da
je to le začetek, da se bodo v
takšni praktični embalaži gorčici
pridružili še drugi izdelki. Tako
so že poleti poslali na trg limonin

sok, prav te dni pa se družina iz-
delkov v mini embalaži še pove-
čuje.

Kmalu bo na voljo majoneza,
ki jo sicer izdeluje zagrebška to-

Z naših polic

varna olja Zvijezda, v mini blazini-
ce pa jo bo polnila M-Eta. Tudi
ketchupi v takšni embalaži bodo
kmalu v prodaji in vse to bo za
marsikoga dobrodošla novost.
Ne le za manjše porabnike, mar-
več tudi za tiste, ki takšne stvari
jemljejo s seboj na pot, na pikni-
ke ali pa za tiste, ki imajo nekaj
več smisla za dekoracijo oblože-
nih kruhkov in narezkov.

Še nekaj. M-Eta že v kratkem
obljublja ketchupu tudi v večji
embalaži, v ličnih plastenkah.

Družina Benko dobiva »naraščaj«

Mile Bitenc

Prihaja Benko kava

Že zdavnaj so minili časi, ko smo hodili v sosednjo Avstrijo in v
nakupovalno košarico poleg obvezne kave in margarine položili tu-
di Benko. Iz Mercator-Embe je prišlo Benko kakava že toliko, da
smo spomine na Avstrijo z njim že zdavnaj zasuli.

Družina Benko pa se je že kmalu
začela večati, saj je ponudbo do-
polnil Benko z okusom banane,
jagode in maline. Slednje v veli-
kih količinah izvažamo v sosed-
njo Madžarsko, kjer so sadni na-
pitki Benko zelo cenjeni.

Zdaj se rojeva peti okus Benka,
okus po beli kavi. Kavna zrnca
Benko se v svetu zelo cenjena, je v Eti
polnjena v steklene ko-
zarce vsebine 80 gramov, s slanim
nalivom. Zeleni poper, to so
napol zreli plodovi popra, Eta pa ga
je uvozila iz Indije. Še to
pravijo, da bo cena v maloprodaji zelo ugodna.

gospodinja uporabila še za pri-
pravo raznih krem, premazov in
podobnega. V naši Embi pravijo,
da bo novi Benko bela kava brez
kofeina, v prodaji pa bo spomla-
di.

V teh dneh pa je Emba popestri-
la ponudbo začimb še s tremi, ki
jih do sedaj ni imela v svojem iz-
boru. To so klinčki, muškatni
orešček in piment.

ŽITO sprašuje

Že veste, kaj so »müsli«?

»Müsli« so lahko in hitro prebavljiva hrana, ki ne obremenjuje že-
lodca, organizmu pa daje že kratek čas po zaužitju ustrezno ener-
gijo.

Kje je domovina »müsli«?

To je Švica, od koder so se
sčasoma razširile na vse konti-
nente. Njihova sestava je delo vr-
ste strokovnjakov, zato so tre-
nutno edini izdelek, ki povsem
oskrbi organizem z beljakovina-
mi, ogljikovimi hidrati, vitamini in
minerali.

Kako so »müsli« sestavljene?

Sestavine »müsli« so povsem
preprosti, a doslej v naši prehra-
ni zanemarjeni pridelki narave.
To so oves, med, lešniki in rozine.
Oves je najbolj zapostavljena
žitarica v človeški prehrani, če-
prav vsebuje veliko kalcija in vita-
minov B. V dobi rasti je nepo-
grešljivo živilo za oblikovanje ko-
sti in zobovja. Ugodno vpliva na
živčevje in prebavni trakt. Med je

naravno sladilo, ki krepi delova-
nje srca in živčevja, čisti dihalne
poti in ureja krvni pritisk. Lešniki
so bogat vir vitaminov B₁, B₂ in C.
Minerali, kot so železo, kalcij in
fosfor, krepijo spolno moč, pre-
prečujejo slabokrvnost in so po-
membna hrana za rekonvales-
cente. Rozine pa so bogat vir
grozdnega sladkorja in železa,
katera organizem potrebuje za
obnovo krvi.

Kako uporabljamo »mü-
sli«? Lahko jih uživamo same,
lahko pa jih tudi prelijemo s hlad-
nim ali toplim mlekom in jih po
desetih minutah, ko se masa
zgosti, pojemo. Pripravimo jih
lahko tudi drugače, na primer s
kislo smetano, jogurtom, natri-
ganim jabolkom, limoninim so-
kom, skuto ali kako drugače.

natura
Sport
müsli

Spretna in domiselna gospodinja
bo sama odkrila še druge mož-
nosti priprave.

Kombinat ŽITO Ljubljana uva-
ja za vse izdelke na osnovi narav-
nih pridelkov, brez dodatka konzervansov, blagovno ime »natu-
ra«. Program »natura« črpa ti-
sočletne izkušnje narave, ki jih je
sodoben človek desetletja zane-
marjal.

Naši vrhunski športniki belih
poljan že dve leti testirajo »Sport
müsli«, in so nad njihovo učinko-
vitostjo navdušeni.

Pridružite se jim tudi vi —
ohranite vitalnost, aktivnost in
energijo vašega organizma!

ŽITO Ljubljana, TOZD Mlini

Mercatorjev mozaik

tev nadstreška približno takšna,
kakršnega je imela Kavarna okoli
leta 1900. Postavljen bo na bo-
gato dekorirane litoželezne ste-
bre, ki jih bo povezoval litožele-
zeni venec. Ta bo deloval kot
čipkasta bordura pod napuščem.
Streha bo kovinska, obita z lese-
nim opažem, v stropu pa bodo
ograjena ustrezna svetlobna te-
lesa. Obenem bo vhod na teraso
in v kavarno s kamnitimi koriti, v
katerih bo zasajeno okrasno gr-
mičevje, še bolj poudarjen in
privlačen za goste.

Predstavniki Kavarne Evropa,
mimogrede zgradil jo je leta 1967
Luka Tavčar, so imeli že več se-
stankov na Komiteju za urejanje
prostora občine Center in kot
vse kaže, bo projek potrdil tudi
Zavod za spomeniško varstvo.
Tako se bo Kavarna končno zne-
bila sedanjega nadstreška, ki se
niti slogovno niti vizuelno ne
sklada z arhitekturo objekta in
celotnega trga. Je pa odsev do-
be in miselnosti, ki je v naši ar-
hitekturi še pred nekaj leti prevla-
dovala.

vedba sama pa ne omogoča
adaptacije ali popravila. Zato
smo se odločili, da zaupamo
Mercator—Investi iz sestava
M—Tehne oziroma njenemu ar-
hitektu Matjažu Tomoriju projek-
tiranje novega nadstreška, ki naj
bi se stilno navezal na obstoječo
zgradbo, jo napravil očem bolj
prijetno in bil skladen z okolico.
Z njim želimo še bolj poudariti
karakteristično vsebino objekta
— Kavarne, ki bo oblikovno na
novo zaživila ter popestrila celo-
ten trg Ajdovščine, meni Jožica
Blaznik.

V projektni dokumentaciji je
zapisano, da je predlagana reši-

Nov nadstrešek Kavarne Evropa
Andrej Dvoršak

Terasa bo dobila podobo izpred devetdesetih let

Po letu 1978, ko je Kavarna Evropa doživela temeljito adaptacijo,
bodo te dni delavci pred njo začeli odstranjevati plastični nadstre-
šek, postavljen leta 1970. Neestetsko plastiko, ki je pred leti vzbudi-
la v javnosti nemalo polemik in jo je zob časa že temeljito načel,
bo zamenjal nov nadstrešek, ki se oblikovno naslanja na izvedbo
izpred devetdesetih let.

Direktorica tozda Ajdovščina
iz sestava Mercator—Hoteli gost
instvo, v katerega sodi tudi Ka-
varna Evropa, pravi, da bodo z
deli začeli v začetku februarja ter
jih dokončali do 1. maja, ko bo
svečana otvoritev prenovljene
terase pred Kavarno. Predvidena
vrednost del je 10,2 milijona di-
narjev.

»Že pred sedmimi leti ob pre-
novi Kavarne smo nameravali
plastiko pred njo zamenjati s stil-
no bolj usklajenim nadstreškom.
Takrat je zmanjkalo denarja. Se-
daj je plastični nadstrešek, ki ga
je projektiral arhitekt Saša Mach-
tigk, že popolnoma dotrajan, iz-

● Ljubljanske mlekarne so
pred Novim letom prijetno pre-
senetile. Na embalaži za jogur-
te je bila v družbi snežaka in
snežink natisnjena voščilnica
za srečno novo leto. To smo
opazili tudi na pvc embalaži za
mleko, kjer je tudi že nov napis
proizvajalca: Mercator-Ljubljan-
ske mlekarne.

● Novoletna dekoracija v naših
prodajalnah je bila po splošni

oceni prijetna za oko. Marsikje
so po svoji zamisli aranžerji še
kaj dodali, v samopostrežbi toz-
da Golovec na Fužinah v Ljublja-
ni pa so otroci sosednjega vrtca
postavili v izložbo svoja ročna
dela — dedke Mraze, snežake in
druge figurice in tako še polep-
šali izložbo.

● Zmajčkov butik izvrstnih sla-
ščic je pred novoletnimi prazni-
ki ponudil nekaj novosti. Marci-

panov kolač je zares nekaj po-
sebnega in slasten, a zaradi te
posebnosti je šel le s »poseb-
neži«, ki imajo debelejšje kuver-
te.

● Posezonske razprodaje zim-
ske konfekcije so prišle seveda
tudi v našo hišo. Vendar pa so
letos skromnejše kot prejšnja le-
ta. V ljubljanski Modni hiši so po-
vedali, da ponudba ne po količini
ne po izbiri lanske niti malo ni po-
dobna.

Zbral Mile Bitenc

Tipi-Top na Ptuj

V novembru smo na Ptuj pri-
pravili predstavitev programa
krp Tipi-Top, ki jih izdeluje Ko-
nus iz Slovenskih Konjic. To je
bila prva takšna akcija v organi-
zaciji naše komercialne službe
in studia za ekonomsko propa-
gando in Ptujčani so jo navdu-
šeno sprejeli.

Predstavitev so pripravili tova-
riši iz Konusa, ki so o svojih iz-
delkih, namenjenih čiščenju ste-
kla, kozarcev, tal in o gospodinj-

skih krpah povedali vse tisto, kar
je strokovnega in komercialnega,
za propagando na prodajnih me-
stih pa bomo poskrbeli skupaj z
aranžerji tudi mi. Ob srečanju tr-
govskih delavcev iz Mipa, Zarje,
M-Jelše in M-Sloge smo pred-
stavili tudi program M-Etinih iz-
delkov v mini embalaži, ki prav v
teh dneh dobiva z novimi izdelki
še širšo ponudbo.

To zagotovo ni bila zadnja ak-
cija, saj bomo v prihodnje morali
pripraviti tudi degustacije, ki bo-
do namenjene ne le delavcem v
trgovini, temveč tudi potrošni-
kom.

Mile Bitenc

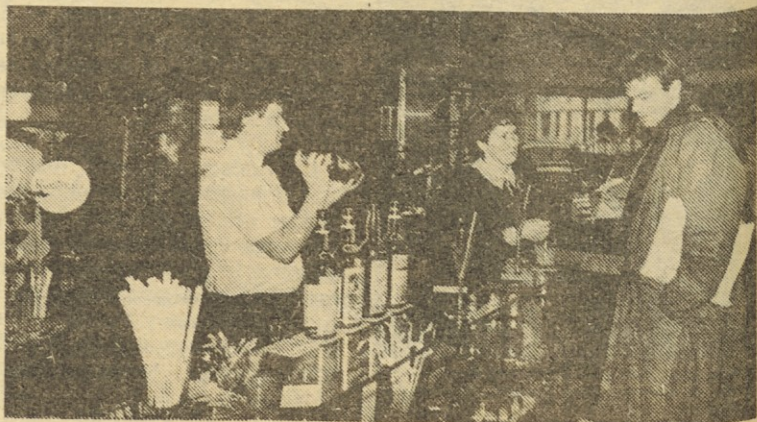
Mavrica likerjev v Bruc baru

Predstavitev izdelkov posameznih dobaviteljev postaja vse bolj
priljubljena, ne le pri trgovcih ampak tudi pri potrošnikih. O tem
smo se lahko prepričali 24. decembra lani, ko so v Bruc baru na Vi-
ču predstavili alkoholne pijače Slovina in Fruktal-Alka. Kljub temu,
da o predstavitvi javnost ni bila posebej obveščena, se je v Bruc
baru kar trlo žejnih radovednežev.

Organizatorica tega dogodka Ja-
sna Možek iz Mercator Golovca,
kamor sodi tudi Bruc bar, je po-
vedala, da so tokrat predstavili
peneče vino Club Slovin ter Al-
kove Club likerje Adria, Bana,
Mandarina in Jagoda. Pravzaprav
ni šlo zgolj za predstavitev liker-
jev, ampak koktajlov, v katere jih
lahko vmešamo. Kako se tej reči
streže, je pokazal barman Stojan
Popović, ki sicer meša takšne pi-
jače v hotelu Lev.

Poslovodkinja Bruc bara, Biser-
ka Begović, pa se je potrudila,
skupaj s svojim strežnim osebjem
in aranžerjem Zvonetom Go-
letom, da so se gostje prijetno
počutili. Po njenih besedah so
take predstavitve koristne tako
za proizvajalce kot za trgovce
oziroma gostince, saj se potroš-
niki na ta način navajajo na nove
proizvode, po katerih sicer ne
segajo.

Foto A.Dvoršak k

[illegible]

Nagradna križanka št. 1

Gost današnje nagradne križanke je Mercatorjeva Tovarna mesnih izdelkov iz Postojne. Za pet izžrebanih je pripravljenih 5 »mesenih« nagrad, ki so njeni izdelki.

Pravilno rešite nagradno križanko, izpolnite kupon in vse v ovojnici pošljite na naš naslov: Mercator-Studio za ekonomsko propagando, 61000 Ljubljana, Breg 22, najpozneje do 17.2.1986.

Maia Hočevar

**Izid žrebanja
nagradne križanke št.8**

Do predpisanega roka smo v Studio za EP prejeli 612 rešitev nagradne križanke, katere gošta sta bila KK Vipava, ki je podeljevala nagrade v tekoči obliki in M-Studio za ekonomsko propagando, ki podeljujeta kar 13 nagrad naslednjim izžrebancem:

- **Olga Belec**, M-Modna hiša, TOZD Prodajalna Maribor, Partizanska 3 — 5, Maribor;
- **Jemc Žofefa**, upokojenka M-Rožnik, TOZD Grmada, Bilečanska 2, Ljubljana;
- **Srečo Nagode**, s.p. Pod Naklom, Tržaška 19 a Logatec;
- **Roža Romanič**, upokojenka M-Standard, Rogovska cesta 3, Novo mesto;
- **Katja Miked**, M-Sadje zele-njava, Poljanska 46 a, Ljubljana;
- **Sonja Požar**, M-Nanos, DSS, Tržaška 59, Postojna;
- **Anica Grahek**, M-KZ Krka, DSS, Cesta komandanta Staneta 10, Novomesto;
- **Zofija Ivanovič**, upokojenka, M-Tehna TOZD Spectrum, Plešičeva 29, Ljubljana;
- **Vika Luskovec**, M-Tehna, Gospodetska 10, Ljubljana;
- **Silva Janžekovič**, M-Izbira Panonija, Delovna skupnost, Srbski trg, Ptuj;
- **Stane Jamnik**, M-KŽKG, TOZD Oljarica, Britof 27, Kranj;
- **Olga Mole**, upokojenka, Pod Trško goro 36, Novo mesto;
- **Angelca Godec**, M-Ljubljanske mlekarne, DSSS, Tolstojeva 63, Ljubljana.

**Rešitev nagradne križanke
številka 8**

V I P A V A M A S T S K A T I T A T A
 I D E O L O G I J A O V D O J E I D O R
 O D E R I B A R A M I P I R E A L I K A N
 S A J V T M A R A L A R A M O R E M
 D A T I P L A N I M A S S A V I A T I
 I D A H A E L S A L V A N O O J I D I
 O S A K A T S E O R U J M A L A I K
 G T R I C M I T A E R S E R O S E
 V I N A V I P A V A K O B I L A M A T E R
 A P A R A T E K A L O R I J E V
 K E P E L I B A R A K O N U S T A
 T O R I N O N I K I T A R E K A P
 F K I P A V I A N A T O L M R C M E
 V K A K I V I K C E F E D I R I M
 I V A O K K a b e r n e t K A L K A A R A M I
 L A I S A O R E C A O E A A R
 N R V T M R e l e d a K A K O V O S T V M H I
 A I D A V I R U S D R A N I K P A V
 P A S N I K I N K P L E S M U S L I M
 R N C A S I N O J A H A G O N I N O
 I T A L J A N A R A K I T N A K P M A V
 K A L E T K V A R T A L I V A R A
 H E T E I A I R E K I P A R A
 A T A I M E P O T E P U N K O P A R A
 N A P O L I T A K M O N A V I N A
 L U P E R E K I R I V M I R K
 S A U V I A N O N S A N T O S
 A T I O L I M A S O M K H N A
 B L A N I K P O T R E S K O M H I A T O V
 A N J A M B O R N D O R K M A R C E
 R A L K A R J A M P A R T I O B
 K I A O N O A P A R T D T V I A
 A N S P I N A E N I S N I K I E N I R
 C R V O S A R S E N I N A N A O J E
 A T I R A K A N R A P I L A R A

Izbor iz knjige
Jasim Mrkali-Kadmus

»Zadetek z glavo«

Bil je zaljubljen v delavski razred, samo ljubezen ni bila obojestranska.

Muslim, torej sem nor.

Od volov se biki nimajo kaj naučiti.

Verovali so v male bogove in trdili, da so ateisti.

Ne pljuvajte v nebo, mali bogovi
so krivi.

Za malo denarja malo prijateljev.

V boju s samim seboj večkrat zmagaja slabši.

Prepovedano se je zaletavati v zid s prazno glavo.

V maščevalnem objemu norca pametni ne popušča.

Prazne glave nimajo dovolj moči, da bi to zamolčale.

Človeški plazilci so vedno zelo strupeni.

**Če hočeš zlesti na konja moraš
najprej jahati ljudi.**

Ne streljajte na življenjske cilje.

Evolucija bo človeka pripeljala do nove vrste živali.

Če me že jahate, prosim, ne uporabljajte ostroga.

Ženske so prepričane, da moški imajo razvit boljše vid kot možgane.

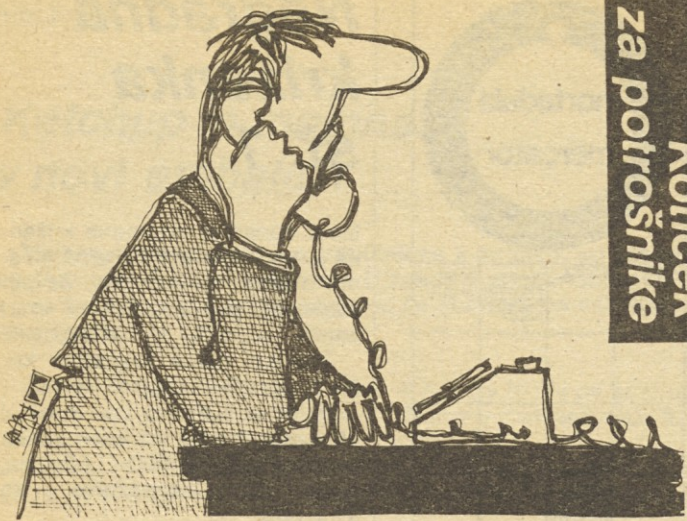
Zaljubljenim in kravam seno
naibolje diši.

Kupon za pošiljanje križanke

Ime in priimek

Točen naslov delovnega mesta
(DO ali TOZD, mesto in ulica)

Izpolnjeni kupon priložite rešitvi križanke, na ovojnicu pa obvezno prapišite »Nagradna križanka«, sicer rešitve, čeprav bo pravilna, pri žrebanju ne bomo upoštevali.

Kotiček
za potrošnike

— Pravna služba? Imam vprašanje... V naši trgovini je že pol ure nek kupec in si ogleduje blago. Ali ga lahko prisilimo, da nekaj kupi?

Dragi majhni, večji in še večji bralci Mercatorjevega glasila!

Iz kupa pisem in dopisnic, ki so prispele v uredništvo, smo izžrebali srečnega dobitnika prave pravcate čelade. Seveda je izžrebanec zastavljeno uganko pravilno rešil.

Srečni dobitnik je **Aleš Otorepec**, Gubčeva 12, 63250 Rogaška Slatina.

Izžrebanec naj nagrado dvigne v DS SOZD MERCATOR-KIT, Center za obveščanje, Kardeljeva 17, 61000 Ljubljana, če pa želi, bomo čelado poslali po pošti.

Pred vami je nova uganka.

O VRBA, ———, ———, ———;
—————, ———, ———;
SPELJALA ———, ———, ———!

8. februarja praznujemo Slovenci kulturni praznik. To je zelo pomemben dan za vse, ki živimo v tej prelepi deželi in govorimo slovensko. Srečni in ponosni smo, da se je na teh tleh rodil, rasel in ustvarjal velikan poezije, kakršnih na vsem svetu ni veliko. Poglejte sličico, na črtice vpišite zloge, ki sestavljajo prvo kitico znanega soneta in napišite spodaj ime slovenskega poeta, čigar spominu se poklonimo 8. februarja. Lepa nagrada vas čaka!

Rešitev pošljite do 12. februarja na naslov: DS SOZD MERCATOR-KIT, Center za obveščanje, Kardeljeva 17, Ljubljana. Čao-bav!

Meta

Iz naših pesmaric

Heli Cehov — M-KŽK Gorenjske

Življenje

Le setev da žetev,
sajenje — rojenje,
ljubezen — porod;
za nas in za druge,
za ves ljudski rod.
Ni treba besed
in praznih obljub;
le delo, ljubezen,
pošteno življenje
brez spletk in brez zmot.

Sreča

Sreča je v nas samih,
je nekaj, kar polni srce in dušo,
je kot rahel vzdih,
ki pride ali ne pride
in če pride si srečen,
ker veš, da nisi sam,
da si z nekom, ki si ga želiš,
pa čeprav ga morda več ni;
da si le za trenutek z njim,
v bližini njega,
ki ti polni srce in dušo,
ki pride iz naših globin,
pa čeprav je morda samo še spomin.

Zima

Snežinka počasi skozi zrak drsi,
pade na tla in se več ne stopi,
vedno več jih pade s temnega neba,
pokrivajoč že rahlo zamrznjena tla.

Čisto vse pokriva s svojo belino,
ublaži še tako hudo ojstrino,
mehko je vse, prav nič boleče,
tako umirjeno je in vendar preteče.

Najlepši kristali krasijo ta svet,
le mraz je povsod, se ne more ogret,
vse vene in umira, se ledeni,
življenja v naravi skorajda ni.

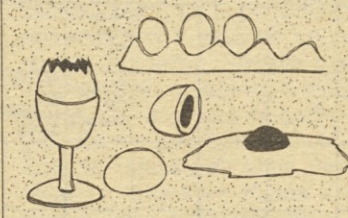
Skozi smrtno tišino prebije se glas,
nežen glas ptice, prihajajoče v vas,
z njo sončni žarek, trepetajoče veselo,
naravi naznanja: »spet se bo ogrelo!«.

V Tržiču, 3.12.1985

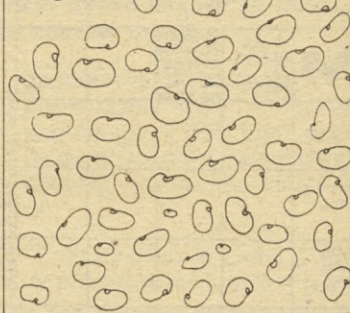

MERCATORČEK

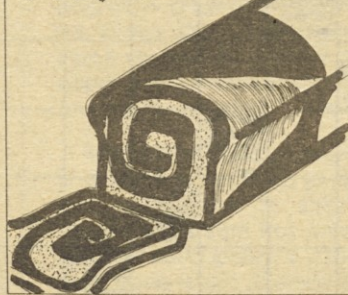
MAMI NE MARA
JAJC, KER VSEBU-
JEJO NEKAJ ŠKO-
DLJNEGA ZA
OŽILJE...

OČKA NE JE FI-
ZOLA, KER NENDA
ŠKODUJE ŽELOD-
CU...

TETA PRAMI, DA
OREHOVA POTICA
ŠKODUJE LEPI
POLTI...

KAJ
RES NE MO-
REJO NAJTI V
SPINACI KAJ
ŠKODLJIVEGA

Slovenski kulturni praznik 1986

Zbrala Meta Malus

Vedno živi pesnik

SME NEKAJ NAS, KER SMO PREŠÉRNOVE.
BITI PREŠÉR NIH;
PÉSEM KAŽE DOVÓLJ,
KAK' JE NAŠ OČE KROTÁK.

»ZAKAJ, VIDA, NISI TAK' RDEČA,
TAK' RDEČA NISI, TAK' CVETEČA,
KAKOR TI SI PRVE LETA BILA?«

Z današnjim dnem dražji bencin in cigarete

Bencin super 162 dinarjev, navadni 151 dinarjev
— Cigarete so dražje povprečno za 17 odstotkov
POVEJTE VI MI, SLEPI MODRIJANI:
AL' TRUD'JO SE ZA DOBIČEK, ZA PETICO
V AMERIKI SE ČRNI AFRIKANI?

Spremeniti je treba prakso, ne temelje našega sistema

ZVESTÓ SRCÉ IN DELAVNO ROČICO
ZA DOTO, KI JE NIMA MIL'JONARKA,
BI BIL DOBÍL Z IZVÓLJENO DEVICO...

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozd
Mercator — Kmetijstvo Industrija Trgovina

Predavanje »Kako čimprej iz gospodarske krize« 21. januarja

LJUBLJANA, 10. januarja — Predavanje podpredsednika ZIS Janeza Zemljariča »Kako čimprej iz gospodarske krize« (O tekočih ekonomskih gibanjih v Jugoslaviji in o viogi ZIS) iz cikla »Pogovori o aktualnih temah« bo v torek 21. januarja ob 17.30 v tiskovnem središču v Cankarjevem domu in ne v ponedeljek 13. januarja, kot je bilo sprva predvideno. Javno predavanje so preložili zaradi obveznosti Janeza Zemljariča.

NJIM, KI GRENI POTREBA LET VEČERA,
AL' PRED TREŠ'ILA V NJIH BARKO STRELA,
JIM Z JADRI SVOJIM' PLAVATI ZAVIRA,
NAPROTI TVOJA JE POMOČ HITELA,...

Kulturniški zakoni počasni in neodločni

Precej težav na poti do
enotnega knjižnično infor-
macijskega sistema

NE SME VEČ BIT' TAKÓ.
DAJ ENEMU SLOVÓ,
BOLJ' JE NESREČEN BIT',
KO SREČO Z NJIM DELIT'.
VSO SREČO TI ŽELIM,
NAJ BO Z MENOJ AL' Z NJIM.

Novinar: Andrej Dvoršak.
Tehnično uredil: Matjaž Marinček.
Tiská ČGP Delo Ljubljana.

Glasilo prejema delavci, združeni kmetje, učenci in upokojeanci sozda Mercator-KIT. Izhaja zadnji petek v mesecu. Naklada 17.000 izvodov. Po mnenju pristojnega republiškega organa je glasilo oproščeno temeljnega davka od prometa proizvodov.

Glasilo delavcev in združenih kmetov sozda Mercator-KIT, n. sub. o., Ljubljana, Emonska 8. Izdaja Center za obveščanje SOZD Mercator-KIT. Uredništvo: Kardeljeva 17, 61000 Ljubljana. Tel. 215-173. Ureja uredniški odbor v sestavi: Kristina Antolič, Marko Bokal, Marko Glažar, Jože Kirm, Meta Malus, Sergej Paternost, Alenka Por, Ljuba Sukovič in Mirko Vaupotič. Odgovorni urednik: Jaro Novak.